Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 787 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՕԳՈՍՏՈՍ 1886 (Ն. Տ.) 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1886 3 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1303

40 ՓԱՐԱ.

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
Առ Խմբագրութիւն
Արեւելք Օրագրի
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده آرهولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան ղրուշ արծաթ	200
» Վեցամսեայ » »	100
» Եռամսեայ » »	50
Գաւառաց եւ օտարաց Թղթատարով տարեկան » »	240
Գաւառաց համար եւ օտարաց Թղթատարով վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներ տարեկան ֆրանք	56
» վեցամսեայ	28

Դուրս գրկուած յօդուածոց ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է: Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր:

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1886

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂՆ

(Թայմզ, Խմբագրական Յօդ. 26 օգոստ. ի)

«Պուլկարական յեղափոխութեան թատերական յեղաշրջումները դեռ չեն վերջացած: Ի Սոֆիա հաստատեալ առժամանակեայ կառավարութիւնը վար առնուած է բանակին և ժողովրդեան համաձայն գործողութեամբ, և անոր անդամք կա՛մ բանտարկուած են և կամ փախած: Երկրին ո՛չ մի կողմը ժողովրդային համակրանք ցուցուած էր անցեալ շաբթուան յանդուգն պետական հարուածին: Ի Վիտին, Դրնովա, Ռուսճուգ և որ կարեւորն է ի Փիլիպէ՝ կառավարական փոփոխումը վըստահութիւն չէր ներշնչած ի սկզբանէ անտի. Ալեքսանդր Իշխանին հրաժարման մարդ չէր հաւատար՝, և ամեն ոք բուռն զայրոյթով լցաւ երբ իմացուեցաւ թէ ի՛նչպիսի խարդաւանօք Իշխանն իւր երկրէն դուրս հանուած էր, և Պեսարապիոյ ռուս իշխանութեան յանձնուած, ձեռամբ աւազակաբարոյ դաւադիրներու: Շուտով յեղաշրջութիւն մը տեղի ունեցաւ ա՛յնպիսի դաւադրութեան մը դէմ որով երկրին կառավարութիւնն ափ մը վարձկան բախտախնդրաց ձեռքը դրուած էր, և ո՛չ ուրեք զօրքն առժամանակեայ կառավարութեան ի նըպաստ մատ մը մղեց: Պուլկարիա, թէ՛ հիւսիսային և թէ՛ հարաւային, այժմ Ալեքսանդր Իշխանին բարեկամաց ձեռքն է. զօրքերն ամեն ուրեք, ետ առնլով հաւատարմութեան երդումը զոր տըւած էին առժամանակեայ կառավարութեան, վերադարձած են իրենց նախկին հաւատարմութեան, և ժողովուրդը բարձրաձայն կը խնդրէ վերահաստատումն այն Իշխանին, որ զինք յաղթութեան առաջնորդած էր Սերպիոյ հետ պատերազմին մէջ, և պուլկար ժողովրդեան համար Եւրոպիոյ յարգանքն էր շահած: Պ. Քարավէլօֆ որ հաւատարմութիւնը տարակուսի ներքեւ թողուած էր պետական հարուածին հեղինակաց ստայօդ յայտարարութեամբք, պուլկար հանրածանօթ քաղաքագէտներու հետ ստանձնած է գործադիր վարչութիւնն յանուն Իշխանին: Անտարակոյս սոցա իրաւասութիւնը պիտի յարգուի, եթէ Իշխանապետութեան ազատութիւնք ոտնակոխ չլինին արտաքին անարդարանալի միջամտութեամբ մը:

«Մեր Վեհ. Թագուհին հեռագրեց ի Պուքրէշ, հարցնելով թէ ո՛ւր է եւ ի՛նչ եղած է Ալեքսանդր Իշխան: Զբօսանաւն որով Իշխանը Պեսարապիոյ գետեզերքը տարուեցաւ, ռուս նաւապետի մը հրամանաց ներքեւ էր, որ իրեն ուղղեալ հարցմանց սա լակոնական պատասխանը տուած է. «Ն. Բարձրութիւն ռուս իշխանութեանց յանձնուեցաւ», ի Ռէնի-Ռուսի: Եթէ Իշխանն ազատ թողուի, փոխանակ՝ ինչպէս կը կարծուի՝ գերի տարուելու ի Բեդերպուրկ, անշուշտ պիտի ջանայ վերստանձնել զ'իւր իշխանութիւն: Լուր չառնուելէն կ'երեւի թէ Իշխանը բանի վար դրուած է ի Ռուսիա: Դժուար է հաւատալ թէ Ռուսիա, մին ի Մեծ Տէրութեանց Եւրոպիոյ, կարենայ յայտնապէս մասնակցիլ առեւանգման գայթակղալից գործի մը, որ նման դէպք մը Նաբոլէոն Առաջնոյն սեւագոյն արարքներէն մին համարուած էր ժամանակաւ: Ալեքսանդր Իշխանն ամենէն առաջ Գերման մը լինելով, անոր եղած այս անձնական թշնամանք բուռն զայրոյթ յառաջ կը բերէ Պերլինի մէջ: Ռուսիա հարկաւ պիտի մերժէ ամեն պատասխանատուութիւն Իշխանին Պուլկարիայէն արտաքսման համար: Բայց պէտք չէ նաեւ որ՝ պատասխանատուութիւնը մերժած ատեն՝ միւս կողմէ օգուտ քաղէ այնպիսի գործէ մը, զոր ամեն քաղաքակիրթ պետութիւն ամօթալի պիտի համարի: Ոչ ալ Ռուսիա կրնայ այն աստիճան արհամարհել աշխարհի հանրային կարծիքն, որ ժամ մ'իսկ արգիլէ գործողութեան ազատութիւնն անկախ Իշխանի մը, որ վերադարձն եռանդագինս կը խնդրէ իւր հպատակաց ձայնը:

«Թէ ո՛ր աստիճան անկեղծ է ռուս կառավարութիւնն, երբ կը մերժէ ամեն մեղսակցութիւն Ալեքսանդր Իշխանին տապալման անյաջող դաւադրութեան մէջ, պիտի յայտնուի շատ չանցած, եթէ թող տայ որ Իշխանն երթայ ո՛ւր որ կամի: (Թայմզ սաստկապէս կը բողոքէ Ալեքսանդր Իշխանին ռուս իշխանութեանց ձեռք գերի պահուելուն դէմ, և կը պահանջէ որ ազատ թողուի իւր ուզած կողմն երթալու: Երեկի հեռագրերէն գիտեն ընթերցողք թէ, Ցարն, իմանալուն պէս որ Իշխանը Պեսարապիա հանուեր է, հրամայեր է որ ազատ թողուի: Բայց այս զեկուցմամբ խնդիրը չի պարզուիր: Եթէ Իշխանը գերի պիտի բռնուէր, ինչո՞ւ Ցարն այս հրամանը կուտայ: Եթէ գերի չպիտի բռնուէր, ինչո՞ւ ռուս նաւապետի մը հրամանաց ներքեւ ռուսական հողը կը հանուի, և արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցութենէ կը զրկուի պահ մը:)

«Պ. Զանքոֆի յեղափոխական շարժման անյաջողութեամբ, Ալեքսանդր Իշխանին վեհապետութիւնը վերահաստատուած է աներկբայաբար, և ո՛չ իսկ տեղի կայ առարկելու թէ Պուլկարիա մատնուած է անիշխանութեան, այսու արդարացնելու համար Տէրութեանց միջամտութիւնը: Պ. Զանքոֆի յեղափոխական կառավարութիւնը դիւրաւ պիտի ճանչուէր Ռուսիոյ և հաւանօրէն Աւստրիոյ և Գերմանիոյ կողմէ: Բայց Պուլկարիոյ Ազգ. Ժողովոյն Նախագահ Պ. Սդամպուլօֆի նախագահութեամբ կազմեալ Տեղապահութեան Խորհուրդն, և վերակազմեալ պաշտօնէութիւնն որուն անդամ են ազգին ամենէն փորձեալ քաղաքագէտներն ու պայմաններն, աւելի հաստատ հիմն մը կը կենան: Ժողովրդեան ո՛չ մէկ մասն Իշխանը տապալող դաւադրաց կողմը կը բռնէ, որով օտար միջամտութեան բնաւ տեղի չկայ: Երկիրն իւր կազմակերպեալ և օրինաւոր կառավարութեան ներքեւ է, պաշտպանեալ իւր բանակաւ, և եռանդեամբ կը բաղձայ շնորհաւորել իւր օրինաւոր Վեհապետին վերադարձը: Մինչեւ իսկ եթէ Իշխանին հրաժարագիրը վաւերական լինէր, — որ շատ հաւատալի չէ, զի դաւադրութեան հեղինակներն ամեն ստութիւն հրատարակեցին արդէն, — բռնութեան ներքեւ կորզեալ ստորագրութիւն մը անհատական ամենահասարակ գործերուն մէջ իսկ արժէք չպիտի ունենար, ո՛ւր մնաց պետական մեծ գործի մը մէջ: Պուլկար ժողովրդեան ընթացքն յոյժ ցաւալի և դժնդակ պարագայից ներքեւ, իւր հաւատարմութիւն առ Ալեքսանդր Իշխանն, և այն կորովի գործողութիւն որով ի բաց մերժեց զինք օտար ազդեցութեանց յանձնել ուզողներուն հսկայական խորհուրդը՝ պուլկար ժողովրդեան համար Եւրոպիոյ յարգանքը պիտի ապահովեն: Հակառակ մեծամուռ անձնաւորութեանց ոմանց կարծեաց, դիւրին չերեւիր զրկել Ալեքսանդր Իշխանն իւր վեհապետական իշխանութենէ, ի բաց առեալ այնպիսի ապօրէն գործողութեամբք զորս կը մերժեն մինչեւ իսկ բռնապետաց խիղճերն:

«Այսու ամենայնիւ, Գերմանիա և Աւստրիա կը թուի թէ իրենց շահուց հակառակ չեն համարիր պուլկարական խնդրոյն կարգադրութիւնն համաձայն Ռուսիոյ բաղձանաց: Աւստրիա, փոխարէնութիւն մը ստանալու պայմանաւ, կը հաճի եղեր թողուլ որ Ռուսիոյ խօսքը քալէ յայսմ մասին: Ուրեմն, կարելի է որ Աւստրիոյ և Գերմանիոյ երկեակ դաշնակցութիւնն այնչափ արգելք չյարուցանէ ռուսական յառաջխաղացութեան մը որչափ կը կարծուէր երկար ժամանակէ հետէ: Բայց ի Պուլկարիա դէպքերուն յեղաշրջման վրայ Վիէննայի և Պերլինի կէս-պաշտօնական լրագրաց լեզուները փոխուեցան: Պերլինէ հիմա նոյնչափ բուռն բողոքներ կը լսուին ռուսական գործողութեան դէմ, որչափ Սոֆիայի յեղափոխութեան առաջին օրէն կը լսուէին մաճառական մամլոյն կողմէ: Պիզմարք Իշխանն, որ ուրիշ քաղաքագիտաց տեղն երթալու սովոր չէր, այսօր Ֆրանձէնսպատ պիտի երթայ Պ. Կիրսի հետ տեսակցելու, և կը լսուի թէ հոն պիտի որոշուի Պալքանաց վերաբերեալ նոր կարգադրութիւնը: Գերմանիոյ Նախարարապետն ի վեր քան զամենայն գործնական քաղաքագէտ մ'է. կը տեսնէ հարկաւ թէ կացութիւնը բոլորովին փոխուած է յորմէ հետէ Պ. Զանքոֆ իւր դաւադրութեան յաջողումը կը ծանուցանէր Սոֆիայէ: Պուլկարիոյ կառավարութիւնն Ալեքսանդր Իշխանին թշնամեաց ձեռքը չէ, որք արդէն երբեք իրապէս չէին տիրացած իշխանութեան: Բանակն ու ժողովուրդն ալ բնաւ չեն հաւանած բռնութեամբ, ստութեամբ և խարդաւանօք Ն. Բարձրութեան տապալման: Եւրոպա կրնայ՝ եթէ ուզէ՝ ոտնակոխ ընել պուլկար ազգին իրաւունքներն, և ինքնին որոշումներ տալ. բայց այդպիսի քաղաքականութեան մը դէմ շատ մը տեսութեամբք առարկութիւններ կան: Անգլիոյ մասին կրնանք ըսել թէ այս դէպքէն դաս պիտի առնու, եւ պատրաստ պիտի գտնուի երբ իւր պետական շահեր վտանգուին՝ զանոնք իւր ամենայն կարողութեամբ պաշտպանելու: Այս մասին կարծեաց տարբերութիւնք չկան Ազատականաց և Պահպանողականաց միջեւ, ինչպէս կ'երեւի արտաքին գործոց նախորդ նախարար Լորտ Ռօզպըրիի խօսքերէն ալ, որ երէկի ատենախօսութեամբն ազդու բանիւք ջատագովեց անգլիական պետութեան արտաքին քաղաքականութեան շահերն ամենայն զօրութեամբք պաշտպանելու հարկը:»

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

(«Թայմզին» Պուքրէշի թղթակցէն, 25 օգոստ.)

«Ի Պուլկարիա և ի Ռումէլիա յեղաշրջումն սոյն կը ստանայ հետզհետէ: Իշխանական կառավարութիւնն որ ի Դրնովա կազմուեցաւ, կը պարունակէ նախորդ նախարարապետ Քարավէլօֆ, Ազգ. Ժողովոյ ատենապետ Սդամպուլօֆ, Սդոյանօֆ և այլ պետերն տիրող կուսակցութեան, և յանուն Իշխանին յայտարարութիւն մը հանելով, զօրապետ Մութքուրօֆ (Արեւ. Ռումէլիոյ հրամանատարը) պետ կարգած է բանակին, և պահեստի զօրքն ի զէն կոչած է: Դրն, Բլէվնա, Կապրովօ, Սեւլիովօ, Նիկոպոլիս, Վիտին, Ռուսճուգ, Սիլիստրէ, Ռազկրատ, Շումլա, Վառնա և բովանդակ Ռումէլիա մերժեցին Զանքոֆեան ժողովակը:

«Զօրքերն ամենուրեք հաւատարմութիւն կ'երդնուն առ Պ. Սդամպուլօֆ, իբրեւ Իշխանին ներկայացուցիչ: Գնդապետ Դիլօֆ, ի Ռուսճուգ, հեռագիր մը ստացաւ Լիպոպօի և Ուզունօֆ հազարապետներէն, որք ի Վիտին, ծանուցանող թէ Սոֆիայի վրայ կը քալեն տապալելու Զանքոֆեան կառավարութիւնը:

«Պուլկար քաղաքներն, ի բաց առեալ Սոֆիա, համակիր են կ'ըսուի: Ի Սոֆիա քանիցս կռիւներ տեղի ունեցան ի մէջ ժողովրդեան և այն զօրաց որք կը պաշտպանէին զՊ. Զանքոֆ: Հիւպատոսք իբր ի բանտի են իրենց տանց մէջ, և չեն կրնար հաղորդակցիլ իրենց կառավարութեանց հետ: Պ. Զանքոֆ կրցաւ հեռագրով հրահանգներ տալ պուլկար գործակալութեանց ոմանց որք յԵւրոպա:

«Ռուսճուքի պահակապան զօրքերն ետ առին հաւատարմութեան երդումը զոր թուականէս չորս օր յառաջ տուած էին Պ. Զանքոֆի կառավարութեան, և վերստին հաւատարմութիւն երդուեցան Ալեքսանդր Իշխանին: Ն. Բարձրութեան պալատան արարողապետ Պառոն Ռիտէնըր Պուլկարիայէն արտաքսուելով Պուքրէշ հասաւ, ուստից հեռագրեց հրաժեշտիւ ի Վիեննա գտնուող պուլկար սպայից ոմանց, որպէս զի շուտով հայրենիք վերադառնան և Իշխանին կողմը բռնեն: Ոմանք այդ սպայից Պուքրէշ հասան այս առաւօտ, և Ռուսճուգ գացին անմիջապէս: Յեղափոխական կառավարութիւնը բանտարկեց կամ արտաքսեց Իշխանին բոլոր բարեկամներն ու կուսակիցներն, որչափ կրցաւ:

«Կրուէֆ» ստորագրութեամբ այս առաւօտ Ռուսճուգէ հեռագիր մ'ուղղուեցաւ Ռէնի, խնդրելով որ Իշխանը վերադառնայ Սիստովօ: Հեռագիրն Իշխանին ձեռքը չհասաւ: Ի Սիլիստրէ, պուլկար պահապան զօրքը գետեզերք վազեց կասեցնելու զբօսանաւն և Իշխանն ի Պուլկարիա վերադարձնելու: Բայց ռուս նաւապետը շուտով քշեր տարեր էր շոգենաւը: Դրնովայէ պատգամաւորութիւն մը Պուքրէշ եկաւ, կարծելով աստ գտնել Իշխանն, և չգտնելով մեկնեցաւ այս առաւօտ: Պուլկարք ամեն կողմէ կը փնտռեն իրենց Իշխանն, առանց տակաւին գիտնալու թէ ո՛ւր է:

«Ըստ նոր տեղեկութեանց, Իշխանն իւր անկողնոյ մէջ ստորագրեր է հրաժարագիրն, առանց բառ մը արտասանելու: Թուղթն արդէն գրուած էր, և զայն ներկայացուցեր է Գեր. Կլեմէնտ:

«Պ. Սդոյանօֆ Վիտինէ մեկնեցաւ, բանակին հետ քալելով Սոֆիայի վրայ, տապալելու համար Զանքոֆեան Վարչութիւնը:»

Պուքրէշ, 25 օգոստ. գիշեր.

«Անգլիոյ Թագուհին հեռագրաւ կը հարցունէ թէ ո՛ւր է և ի՛նչ վիճակի մէջ է Ալեքսանդր Իշխան:

«Ն. Բարձրութեան հոգեւոր հովիւ Պ. Քոխ Գերմանը Պուքրէշ հասաւ պատգամաւորութեամբ մը, որոյ նպատակն է ետ կանչել Իշխանն: Հեռագիր հեռագրի վրայ կ'ուղղուի Ռէնի, և ուրիշ տեղեր ուր կը կարծուի թէ կրնայ գտնուիլ Իշխանը, խնդրելով որ Պուլկարիա վերադառնայ: Սոֆիայի յեղափոխական վարչութիւնը տապալեցաւ: Տիմիդրիեֆ և Պէնտերեֆ հարիւրապետք որք ձերբակալեր էին Իշխանը, փախան: Կը փնտռուի գնդապետ Բիլլաւօֆ, գլխաւոր գերակատար մը սոյն դաւադրութեան: Պ. Զանքոֆի խօսքը չկայ: Պ. Սդամպուլօֆ Սոֆիայի կառավարչութիւնն յանձնեց Պ. Բանօֆի, որ սերպական պատերազմին մէջ Ալեքսանդր Իշխանին ամենաքաջ տեղակալներէն մին էր:»

ԲՈՐԴՈՒՔԱԼԻ Թագաւորն օգոստ. 26ին Պերլին հասաւ: Զինք դիմաւորեցին Վիլհէլմ Կայսրը, գահաժառանգ կայսրորդին և այլ անդամք կայսերական գերդաստանին Գերմանիոյ: Թագաւորը Կայսեր ընկերակցութեամբ տարուեցաւ զղեակն, ուր կ'սպասէր Աւկուստա կայսրուհին:

—ՀԷՍՍ Ալեքսանդր Իշխանն, հայր Պուլկարաց Իշխանին, օգոստ. 25ին հեռագրեր է գերման կոմսի մը. «Իմ խեղճ զաւակս ազատ թողուեցաւ ի Ռէնի: Տարաշխատ կը վերադառնայ. հիմա, մինչ ամբողջ պուլկար ժողովուրդն անհամբեր ետ կը կանչէ զինք:»

—ՊՈՒՏԱՅԻ օսմ. գրաւումէ ազատման երկրորդ հարիւրամեակին առթիւ, Պապն հովուական գիր մ'ուղղեց Հունգարիոյ Եպիսկոպոսաց, որով գովեստ կու տայ մաճառ ժողովրդեան, և կը յորդորէ Եպիսկոպոսները լուսաւորել հաւատացեալներն ամուսնութեան սրբութեան վրայ, և կաթոլիկ հաստատութեանց ինչքերուն Եպիսկոպոսաց ձեռքը վերադարձումը կը խնդրէ:

—ՖՐԱՆՉ ԺՈԶԷՖ Կայսրն ի մօտոյ Պօսնա-Հերսէկ պիտի երթայ եղեր ի պտոյտ: Իրմէ յառաջ հոն կ'երթայ ելմտական նախարար Պ. Ֆոն Քալլայ:

—ՊԵՍԱՐԱՊԻՈՅ կողմէ ռուս զօրաց շարժման լուրեր կը հաղորդէ վերջին Սուրհանդակը, վերաբերմամբ Պուլկարիոյ ռուսական գրաւման զրոյցին:

—ԹԱՅՄԶի պէս իրավեկ թերթ մը, առաջին անգամ անցեալ երկուշաբթի առաւօտ (օգոստ. 23ին) հրատարակելով պուլկարական յեղափոխութեան վերաբերող լուրերն, այս առթիւ գրած ընդարձակ խմբագրականը կը սկսի սա դիտողութեամբ թէ, Ալեքսանդր Իշխանին տապալումը «բոլորովին անակնկալ» էր: Բայց այդ «բոլորովին անակնկալ» դէպքն իբրեւ յոյժ մօտալուտ կը ցուցնէր Աւէ-Նւէր մէջ նոյն դէպքէն մէկ շաբաթ յառաջ հրատարակեալ լուր մը, որով կը ծանուցանէինք թէ «Ալեքսանդր Իշխանը պուլկար ժողովրդեան կողմէ տապալման ու արտաքսման վտանգին ենթակայ գտնուելով, կոչում ըրած է առ Վեհ. Սուլթանն»: Խնդիրն այն է թէ, քանի որ այս վտանգ գոնէ մէկ շաբաթ յառաջ հեռուէն կը գուշակուէր, ինչպէս Ալեքսանդր Իշխանն այնչափ անպատրաստ գտնուած է, որչափ կ'երեւի ցարդ տրուած տեղեկութիւններէն:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՅԱՆԳԼԻԱ

Սոլզպըրի Մարքիզին Լորտ Քաղաքապետի տարեկան խնջոյքին մէջ արտասանած ճառին առթիւ, ֆրանսական թերթ մը, Բէլ, սա ուշագրաւ դիտողութիւնը կ'ընէ.

«Անգլիացի Պահպանողականաց Պետն սաստ կը խօսի «ազգին արտայայտած կամքին» վրայ, և կ'ըսէ թէ Անգլիոյ ժողովուրդը նոր Նախարարութեան տուած է «պաշտօն մը», որով սա կարող պիտի լինի յաղթահարել կայսրութեան ամենամեծ դժուարութեանց: Արդ, «ազգին կամքն» և «ժողովրդեան կողմէ տրուած պաշտօնը» նոր բացատրութիւններ են Դորի քաղաքագէտի մը բերնին մէջ: Այս ժողովրդական բացատրութիւնք անգլ. հին ազնուականութեան ականջները կը վիրաւորեն. բայց ժամանակէ մ'ի վեր յաղթական մուտք մ'ըրած են պաշտօնական լեզուին մէջ: Այլ եթէ բառերը նոր են, իրք գոյութիւն ունէր Մեծն Բրիտանիոյ մէջ յորմէ հետէ սահմանադրական կառավարութիւնն հաստատուեր էր հոն: Անգլ. ընտրութիւնք եղած են միշտ վեհապետ-ընտրողաց կողմէ դատաստան մը կառավարութեան արարքներուն վրայ: Անգլիացի ընտրողն երբեք չի հրապուրուիր ձեւակերպութիւններէ: Ազատականն որ դժգոհ է Ուիկ Նախարարութենէ մը, քուէ կուտայ Դորի ընտրելոյ մը, և փոխադարձաբար: Անգլիացի ժողովուրդը կը լսէ ատենաբաններն և ապա կը քուէարկէ գիտակ-

---

—)(22)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ ՓԱՐՍԱԽ
ԾՈՎԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՆՕԹԻԼԻՒՍ

Շարժուն թեթեւ գրակալներ, որք ըստ կամս ետ ու յառաջ կը քշուէին, դիւրութիւն կուտային գիրք կարդալու: Մէջ տեղը մեծ սեղան մը կար, տետրակներով լի, որոց մէջ քանի մը հին լրագիրք ալ կը տեսնուէին: Ելեկտրականութիւն կ'ողողէր զայս ամեն ներդաշնակաւոր ամբողջ, չորս անողորկ գունդերու մէջէ հոսելով ձեղունին ոլորաձեւ խոյակաց մէջ: Ճշմարիտ հիացմամբ կը դիտէի զայս մատենադարանի սրահ, գեղարուեստ հանճարով յարդարեալ, եւ չէի ուզեր հաւատալ աչերուս:

«Նըմօ նաւապե՛տ, ըսի ասպնջականիս, որ բազմոցի մը վրայ տարածուած էր, — ասանկ մատենադարան մը, որ ցամաքերկրի շատ պալատաց պատիւ կրնայ բերել, և ստուգիւ կ'սքանչանամ երբոր կը խորհիմ թէ ամենախոր ծովերու մէջ կրնայ ուղեկցիլ եւ ծառայել ձեզ:

—Ո՞ւր կրնայ գտնել ոք աւելի առանձնութիւն, աւելի լռութիւն, պարո՛ն դասատու, պատասխանեց Նըմօ նաւապետ: Ձեր թանգարանին սենեակն այսչափ կատարեալ հանգստութիւն կ'ընծայե՞ ձեզ:

—Ո՛չ, պարո՛ն, եւ պարտիմ յաւելուլ թէ շատ խեղճ է ձերինին քով: Աստ վեց եօթն հազար հատոր ունիք....

—Տասն-երկու հազար, պարո՛ն Արօնաքս: Զիս երկրի հետ կապող միակ կապերն են սոքա: Բայց աշխարհ վերջացաւ ինձ համար այն օրն, յորում իմ Նօթիլիւս առաջին անգամ մխրճեցաւ ջուրերուն տակ: Այն օրը գնեցի վերջին հատորներս, վերջին տետրակներս, վերջին լրագիրներս, եւ այն օրէն ի վեր կ'ուզեմ հաւատալ թէ մարդկութիւնն ոչ եւս խորհած ու գրած է: Այս գրեանքս, պարո՛ն դասատու, ձեր տրամադրութեան ներքեւ են, կրնաք ազատաբար գործածել:

Շնորհակալութիւնս յայտնեցի Նըմօ նաւապետին, եւ մատենադարանին դարակներուն մօտեցայ: Ամեն լեզուէ գիտական, բարոյական եւ գրական գործեր լի էին անոր մէջ, բայց քաղաքական տնտեսութեան վերաբերեալ ոչ մի գործ չտեսայ: Կ'երեւէր թէ խստիւ վտարուած էին նաւուն մէջէն: Հետաքրքրաշարժ մանրամասնութիւն մ'ալ այս էր որ ամեն լեզուէ գրեանք խառն դասակարգեալ էին, եւ այս խառնուրդ կ'ապացուցանէր թէ Նօթիլիւսի նաւապետը կրնար դիւրութեամբ կարդալ ի՛նչ գիրք եւ հանդիպէր ձեռքին:

Այն գրեանց մէջ նշմարեցի հին եւ նոր մատենագրաց ամենէն ընտիր գործերն, այսինքն ինչ որ մարդկութիւնն արտադրած է վեհ գործի պատմութեան, բանաստեղծութեան, վիպասանութեան եւ գիտութեան մէջ, Հոմերէն սկսեալ մինչեւ Վիքթոր Հիւկօ, Քսենոփոնէն մինչեւ Միշլէ, Ռապըլէէն մինչեւ տիկին Սանտ: Բայց գիտութիւնը՝ մասնաւորապէս՝ աւելի տեղ գրաւած էր այդ մատենադարանին մէջ: Մեքենականութեան, ձգաբանութեան, ջըրագրութեան, օդերեւութաբանութեան, աշխարհագրութեան եւ այլ գիտութեանց գրքերն ոչ նուազ կարեւոր տեղ մը գրաւած էին քան բնական պատմութեան գործերն, եւ հասկցայ որ նաւապետին ուսման գլխաւոր նիւթն էին: Հումպոլտի եւ Արակոյի ամբողջ գործերը, նոյնպէս Ֆուքօյի, Հանրի Սէնթ-Քլէր Տըվիլի, Շասլի, Միլն-Էտուարտսի, Քաթրըֆաժի, Թինտալի, Ֆարատէի, Պէրթըլոյի, Աբէ Սէքքիի եւ այլոց գործերը, գիտութեանց ճեմարանին յիշատակագրերն, այլ եւ այլ աշխարհագրական ընկերութեանց հրատարակութիւններն, եւ լաւ դասակարգի մը մէջ այն երկու հատորներն, որք թերեւս պատճառ եղած էին այն համեմատաբար սիրալիր ընդունելութեան զոր ըրաւ ինձ Նըմօ նաւապետը: Ժօզէֆ Պէրթրանի գործոց մէջ, Հիմնարկէք աստղաբաշխութեան մակագրեալ գիրքն ստոյգ թուական մը տուաւ ինձ: Եւ որովհետեւ գիտէի թէ 1865 տարւոյն մէջ հրատարակուած էր, կրցի եզրակացնել անտի թէ Նըմօ նաւապետին Նօթիլիւսի մէջ զետեղումն այն թուականէն անդին չէր կրնար անցնիլ: Ըսել էր թէ, առ առաւելն երեք տարիէ ի վեր էր որ Նըմօ նաւապետն սկսած էր զիւր ընդծովեայ կենսավարութիւն: Կը յուսայի որ աւելի նորագոյն գրեանց շնորհիւ կրնայի ճշգիւ որոշել զայդ թուական: Բայց այդ խուզարկութեան համար աճապարելու հարկ չկար, երկար ժամանակ ունէի այդ բանին համար, ուստի չէի ուզեր յամեցնել Նօթիլիւսի հրաշալիքները տեսնելու համար ընելիք շրջագայութիւնս:

—Պարո՛ն, ըսի նաւապետին, շնորհակալ եմ որ այս մատենադարանն իմ տրամադրութեանս ներքեւ կը դնէք: Գիտութեան գանձեր կան աստ, յորոց օգուտ պիտի քաղեմ:

—Այս սրահ ոչ միայն մատենադարան է, ըսաւ Նըմօ նաւապետն, այլ և ծխարան:

—Ծխարա՞ն, գոչեցի: Կը ծխե՞ն ալ այս նաւուս մէջ:

—Անշուշտ:

—Ուրեմն, պարո՛ն, կը հարկադրիմ հաւատալ թէ դուք յարաբերութիւն կը տածէք Հավանայի հետ:

—Բնաւ, պատասխանեց նաւապետն: Ընդունեցէք զայս գլանիկ, պարո՛ն Արօնաքս, և թէպէտ Հավանայէն եկած չէ, բայց և այնպէս գոհ պիտի լինիք, եթէ ճանչող էք:

Առի գլանիկն, որոյ ձեւը Լոնտրայի գլանիկներուն ձեւը կը յիշեցնէր. բայց կարծես թէ ոսկիի թերթերէ շինուած էր: Վառեցի զայն արուրէ փոքրիկ ու գեղեցիկ կրակարանին, և անոր առաջին բոյրերն հատանեցի երկու օրէ ի վեր ծխելէ զուրկ մնացած ծխամոլի մ'ախորժով:

—Գեղեցիկ է, ըսի, բայց ծխախոտ չէ սա:

—Ո՛չ, պատասխանեց նաւապետն, այս ծխախոտ ոչ Հավանայէն կուգայ, ոչ Արեւելքէն: Տեսակ մը ջրիմուռ է, (*) որ առատ նիկոտին կը պարունակէ, բայց ծովն յոյժ խնայողաբար կ'ընծայէ ինձ: Լոնտրայի գլանիկները կը կարօտնա՞ք, պարո՛ն:

—Այս օրէն սկսեալ կ'արհամարհեմ, նաւապե՛տ:

—Ուրեմն ուզածնուդ պէս ծխեցէք՝ առանց զսոցա ծագումն որոնելու: Ոչ մի Ռէժի քննած չէ զանոնք, բայց և այնպէս լաւ են, կարծեմ:

—Գերազանց:

Նոյն վայրկենին Նըմօ նաւապետը դուռ մը բացաւ հանդէպ այն դրան ուստից մատենադարանը մտած էի, և մեծ ու պայծառազարդ գահլիճ մը մտայ:

Ընդարձակ քառակուսի մ'էր հատեալ անկիւններով, տասն մետր երկայնութեամբ, վեց մետր լայնութեամբ և հինգ մետր բարձրութեամբ: Լուսաւոր ձեղուն մը, արաբական թեթեւ նկարներով զարդարեալ, պայծառ և մեղմ լոյս մը կը բաշխէր այս թանգարանին մէջ կուտեալ հրաշալեաց վրայ. վասն զի ստոյգ թանգարան մ'էր, որոյ մէջ հանճարեղ և շռայլ ձեռք մը միթերած էր բնութեան և արուեստից գանձերն, այն փափկաճաշակ խառնակութեամբ, որով պատկերահանի մ'արհեստարանը կը փայլի:

Մեծ վարպետներու վրձինէն ելած եւ միաձեւ շրջանակով երատնի չափ պատկերք, շողշողուն զինանիշներով իրարմէ բաժնուած, կը զարդարէին որմերն, որք պարզանկար սրահներով պատեալ էին: Ամենաթանկագին պատկերներ կային, որոց շատերն արդէն սքանչանօք տեսած էի Եւրոպիոյ մասնաւոր հաւաքածոյից և նկարչական արուեստահանդէսից մէջ: Հին վարպետներուն այլ եւ այլ դպրոցները ներկայացեալ էին Ռափայէլի մէկ Աստուածածինով, Լէոնարտ տը Վինչիի մէկ կուսով, Քորէժի մէկ յաւերժահարսով, Տիցիէնի մէկ կնոջ, Վէրոնէզի մէկ երկրպագութեամբ, Մուրիլլոյի մէկ համբարձման պատկերով, Հոլպէյնի մէկ պատկերով, Վէլասքէզի մէկ կրօնաւորով, Ռիպէյրայի մէկ մարտիրոսով, Ռիւպէնսի մէկ Քէրմէսով, Թէնիէի երկու հոլանտական դաշտանկարով, Ժէրարի, Տովի, Մէծուի եւ Բօլ Բոթէրի տեսակէն երեք փոքր պատկերներով, Ժէրիքոյի եւ Բրիւտոնի երկու նկարներով, Պաքհիւյզէնի եւ Վէրնէթի քանի մը նաւանկարով: Արդի նըկարչութեան գործերուն մէջ կը տեսնուէին Տըլաքրուայի, Էնկրի, Տըքանի, Թրուայոնի, Մէյսոնիէի, Տօպինեիի եւ այլոց ստորագրած պատկերներ: Հին ժամանակի ամենագեղեցիկ արձաններէն օրինակուած մարմարէ եւ արուրէ քանի մը սքանչելի արձաններ՝ իրենց պատուանդաններուն վրայ կանգնած էին այս փառաւոր թանգարանին անկիւններուն մէջ: Նօթիլիւսի հրամանատարին նախագուշակած հիացումն արդէն տիրած էր մտքիս:

(Շարունակելի)

(*) Ջուրի մէջ բուսած խոտ:

ցութեամբ իւր շահուց, վասն սովորաբար շատ լաւ կ'ըմբռնէ ։ Ի Ֆրանսա աւելի լրջաբար ու հանդիսաւոր կը հռչակուին «ժողովրդեան իրաւունքներն», «ազգին կամքն» ևն, բայց եթէ բառք ամենազօր են, ինչ,ատա'ղ մեռեալ տառ կը մնայ ։ Անգլիացւոց օրինական հակառակ, Ֆրանսացւոց համար ամեն ինչ են բառերը, ձեւաբանութիւններն Ռոմանց համար, Հանրապետութիւնն ամեն ինչ է. այլք ընկերութիւնը փրկել կը կարծեն կուրօրէն հնազանդելով պահպանողական մասնախմբի մը հրամանաց ։ Երրորդ Հանրապետութեան 16րդ տարւոյն ետք, Ֆրանսայիք դեռ եւս յամեն ընտրութեան կը վիճին նոյն իսկ կառավարութեան ձեւոյն վրայ, մինչ յԱնգլիա ամեն մէկ ընտրութեամբ ազգային կենսական խնդիր մը կ'որոշուի, և իրական պէտքի մը գոհացում կը տրուի ։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐՆ
Ի ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏ

ԹՈՒՂԹՔ ԱՌ ՎՍՀ. Ս. ՍՈՒԼԹԱՆՆ

ԿԱՅՍ. ԳԻՐ ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Երէկ, միջօրէէն ետք ժամ մը յետոյ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի գործակատար Փրէնկեան Աբրահամ էֆէնտիի, կայսերական Պալատը գնաց, և Օգոստափառ Ինքնակալին բարեբաստիկ Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, իւր և Ազգին շնորհաւորութիւններն ու բարեմաղթութիւնները մատոյց յառաջ գահոյից Ն. Կ. Վեհափառութեան ։

Ն. Ամենապատուութիւն սոյն իմաստով գրաւոր Ուղերձ մը ներկայացուց, յորմէ Վեհ. Սուլթանն յոյժ գոհ լինելով, բարեհաճեցաւ հրամայել որ իւր գոհունակութիւն գրաւորապէս հաղորդուի ։

Հետեւաբար, նոյն օրը, ժամ 9 ին միջոցները, զինուորական պաշտօնակալ մը Պատրիարքարան երթալով, յանձնեց կայսերական Պալատան Առաջին Քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյա փաշայի մէկ գիրն, որով Հայ Ազգին կը ծանուցուի Վեհ. Սուլթանին բարձր գոհունակութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր ձեռամբ մատուցեալ Ուղերձով արտայայտուած զգացմանց համար ։

Երէկ, Ս. Պատրիարք Հայրն, ի վերադարձին կայս. Պալատէն, հանդիպեցաւ Ղալաթիոյ եկեղեցին, և Թաղային վարժարանին և ազգային պաշտօնարանաց շինութիւններն աչքէ անցուց ։

Տիգրանակերտի առաջնորդ և Մշոյ Ս. Կարապետի վանահայր Դերձակեան Արիստակէս եպիսկոպոս գրած է Ս. Պատրիարք Հօր, թէ առաջնորդութեան յատկացեալ գումարն անբաւական լինելով Տիգրանակերտի առաջնորդութեան վերաբերեալ գործոց եւ պէտքերուն, կը խնդրէ այդ մասին տնօրէնութիւն մ'ընել ։

Քաղ. Ժողովը նիստ ունի վաղը, հինգշաբթի, ժամը 3ին, ի Պատրիարքարան ։

Ստացանք ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ Բ. պրակն (Ապրիլ, Մայիս, Յունիս) հետեւեալ պարունակութեամբ .

ՀԱՆԴԻՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ղրիմու մէջ Սուրբ Խաչի հովիտն և Հայկաթոլիկաց եկեղեցին .

Դրուագ ի Սուրբն Ներսէս Լամբրոնացի .

Ողբերգութիւն հայկական. — Նշանք այբուբենից ողբերգութեան .

ՀԱՆԴԻՍ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Թարգմանութիւնք. — Լուսիադ՝ Քամօէնսի, Արկածք Տելեմաքայ՝ Ֆենելոնի, Հանրիադ՝ Վոլթէրի, Կորուսեալ Դրախտին՝ Միլտընի .

Քերթուածք. — Խղճնք (Ալ.) .

Բոլպք .

Ղարաւուի Լեառն .

Մկներուն և Աքիսներուն կռիւն (Ալ.).

Կայծակն ու Դորտը (Ալ.) .

Մարգարէ. — Աղօթք .

Օրհնաւորական ամի .

Թռչնիկ .

Թարգմանութիւն. — Թեմիստոկլէս .

Մոլորուածք. — Աքսորեալ բանաստեղծն .

Վանն-էյը եղբարց գործատունն .

Բարոյական առածք Ռուսաց .

ՀԱՆԴԻՍ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

Ուղեւորութիւն ի Պոմպէյ Հռով. — Քէներիի այրք .

Պոմպէյ քաղաքին ժողովուրդը .

ՀԱՆԴԻՍ ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Ցնցմունք Բաբելոնի (Մուսէմ Տեփան).

Հին և Նոր Եգիպտոս (Փրէբը. Կէօսը).

Արաբական քաղաքականութիւն (Կ. Լըբոն) .

Հրատարակեցաւ ԳԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ Յունիսի և Յուլիսի միացեալ Թիւն հետեւեալ պարունակութեամբ.

Քանի մը կարեւոր խօսք Գիտական Շարժման համար. — Բնութիւնքն և կրթութիւնը (Ի. Ծենէլ). — Մանկավարժական (Ս. Ցանեան). — Ոսկայի հիւանդութիւն մը, չար և վերջ (Տոքթ. Ղ. Պալեան). — Արհեստական չանթ (Խ. Գ. Մելքեան). — Գիտական շարժումներ եւ մանրալուրեր. — Երկրագործական շարժումներ (Ժ. Վ. Լօռեն). — Պատմօփի աշխատանոցը (Թրգմ. Վ. Փափազեան). — Տնտեսագիտական (Ն. Բ. Անդրէասեան). — Արհեստական խրատներ. — Պատասխան Բ. հարցման (Մ. Քէօսէեան). — Գիտական հարցեր, Պատասխանք, Նոր հրատարակութիւնք, Շնորհակալութիւն. — Բժշկական պատմութիւն (Մէթ-ֆրանս). — Գեղջուկներուն ժողովին առաքեալներ (Վ. Փափազեան) ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պուլկարական գործոց ստացած նոր երեւոյթին առթիւ, Բ. Դուռն երրորդ շրջաբերական մ'ուղղեց մեծ Տէրութեանց, հաղորդելով իրաց կացութիւնն և փափագ յայտնելով իմանալ թէ ինչ միաձոյլն գործողութեան ձեռնարկելու տրամադիր են բարեկարգութիւնն և անդորրութիւնը վերահաստատելու համար ի Պալքանս ։

Կայս. կառավարութիւնը Դեսպանախորհուրդ մը գումարելու առաջարկին այն ժամանակ պիտի ներկայէ Տէրութեանց, երբ այս վերջինք պատասխանեն Բ. Դրան երկրորդ շրջաբերականին ։

Կոստան էֆէնտիի կողմէ Բ. Դրան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, կ'րսէ Թուրքէ, Վսեմ. Ալէքօ էֆէնտի և Մաճիտ փաշա տակաւին Սոֆիա կը գտնուին և դեռ ոչ մէկ կողմ ուղեւորած են ։

Երէկի հեռագիրք կը ծանուցանէին թէ Աղեքսանդր իշխանն երեքշաբթի իրիկուն Թիրնովօ հասեր է ։ Այդ քաղաքի մէջ փոքր ինչ մնալէ յետոյ, Ն. Բարձրութիւն դէպի Փիլիպէ ուղեւորեր է Կայրովօ — Տիրգրա — Պըզանլըքի ճամբով և այսօր, կամ առ առաւելն վաղն անդ կը հասնի ։

Իշխանը Փիլիպէէն նոր յայտարարութիւն մը պիտի ուղղէ որ քաղաքական ամենամեծ կարեւորութիւն ունենալ կը թուի ։

Սոֆիայէն եկող ուղեւորք կը պատմեն թէ օգոստ. 22ի յեղափոխութեննէն քանի մ'օր առաջ Պուլկարիոյ մայրաքաղաքին մէջ շատ մը անծանօթ անձինք նշմարուեր են որք կ'րսէին թէ Կարմիր-Խաչի ընկերութեան պաշտօնեաներն են ։ Սակայն ի վերջոյ ստուգուեր է թէ Պետրպուրկի ոստիկանութեան լրտեսներ են եղեր անոնք ։

Աղեքսանդր իշխանը Պուլկարիա վերադառնալու համար Լէմպէրկէն մեկնելէ առաջ ըսեր է. — «Գիտեմ թէ ի'նչ վտանգներ կ'սպառնան ինձ Ռուսիոյ կողմէն, սակայն պուլկարական բանակին և ժողովրդեան անձնուիրութեան և հաւատարմութեան վրայ կը վստահիմ» ։

Լ. Հէյէր իր երեկի Թուով տեսութիւն մը հրատարակած է պուլկարական գործոց վրայ, յորում կ'րսէ թէ ընդհանրապէս կը կարծուի որ Ռուսիա դարձեալ շրջահայեցութիւն ցոյց պիտի տայ և յարմար առթի մը պիտի սպասէ միանգամ ընդ միշտ ստանալու համար Աղեքսանդր իշխանէն ։ Արդէն, ուրիշ կերպ չկրնար ընել, վասն զի եթէ այսօր ընդդիմանայ իշխանին վերահաստատման, յայտնի ապացոյց մը տուած պիտի լինի թէ մաս ունեցած է օգոստ. 9/21 ի յեղափոխութեան մէջ ։ Հետեւաբար պիտի սպասէ որ Պադէմպէրկի իշխանն օրին մէկը հրաժարիլ հարկադրի, քանի որ չուզէր խոնարհիլ ։ Եւ այս նպատակին հասնելու միջոցը պիտի լինի խռովութիւն արծարծել ։ Այսուհետեւ ռուս գործակալք ամէն և գիշեր պիտի աշխատին այնպիսի կացութիւն մը յառաջ բերել որ պուլկար երկրագործը չուարի և երկրին մէջ գտնուող խոռոտական ոգին կորնչի ։ Գուցէ պիտի ճգնին պուլկարական բանակէն ի բաց վանել այն ազնիւ զգացումներն որոց մէկ գեղեցիկ ապացոյցը դեռ նոր տուաւ այն ու ո'չ ոք կրնայ գուշակել անոնց գործունէութեան արդիւնքը ։ Սա միայն ակներեւ է թէ առայժմ Ռուսիա իրական կերպով չպիտի միջամտէ ի Պուլկարիա, հակառակ այն զրոյցներուն որոց արձագանք տուած էին Թուրք լրագիրք ։ Այն հեռագրական փոխանակութիւնն որ քանի և չորս ժամէ հետէ (մինչեւ երէկ) տեղի ունեցած է Բ. Դրան և Վիէննայի ու Պէրլինի օսմ. դեսպանատանց միջեւ, այդքան ծանրակշիռ պատասխանատուութիւն մը գուշակել չի տար ։

Անգլօ-ֆրանսական Թերթն, այս խորհրդածութիւններէ յետոյ, կը հաստատէ թէ Աղեքսանդր իշխանին ի Պուլկարիա վերադարձը տեղի ունեցած է Մեծին Բրիտանիոյ ազդեցութեամբ որուն ապացոյց կը նկատուի թէ, Ն. Բարձրութեան կ'ընկերանայ եղեր իւր եղբայրը Լուի իշխանն, Պէատրիս իշխանուհւոյն ամուսինը ։ Միւս եղբայրն եւս, Ֆրանսուա Ժոզէֆ, նորա քով կը գտնուի, մասնակցելով իշխանին յաղթանակին որպէս մասնակցած էր նորա դժբաղդութեան ։

Սակայն ամեն ինչ վերջացած չէ ։ Գուցէ այս ամենը սկզբնաւորութիւն մ'է միայն ։ Կը վախցուի որ Աղեքսանդր իշխանին վերադարձը մ'՝ գուցէ յառաջ բերէ այնպիսի կնճիռներ որք տեղի չունենային եթէ Ն. Բարձրութիւն վերջնապէս հեռանար երկրէն, թող տալով Սօպրանիին նոր իշխան մ'ընտրել որ ընդունելի լինէր Ռուսիոյ և միւս Տէրութեանց միանգամայն ։

ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏՆ

Երէկ, Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան Ժ. տարեդարձին առթիւ բոլոր նախարարք, զինուորական ու քաղաքային բարձրաստիճան պաշտօնատարք, դեսպանատանց ներկայացուցիչք և կրօնական հասարակութեանց գլուխները կայս. պալատ երթալով իրենց բարեմաղթութիւնները մատուցին ։

Ն. Վեհափառութիւն ժամը չորսուկէսին, երկրորդ Սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի միջոցաւ Իւր կայսերական բարեւներն հաղորդեց բոլոր ներկայից, որք պատուասիրուեցան համադամ կերակուրներով, պաղպաղակներով և զովացուցիչ ըմպելիներով ։

Կայս. պալատան արարողապետ Մունիր փաշա ընդունեց դեսպանատանց առաջին Թարգմանները և նոցա հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի բարեւներն ։

Գամանիտօ կոմսն եւս երէկ կայս. պալատ գնաց և իւր բարեմաղթութիւնները մատուցանելով սիրալիր կերպիւ ընդունուեցաւ ։

Կոմսը գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը մատոյց Վեհ. Սուլթանին ։ Այս չքնաղագեղ ծաղկեփունջն, երկու մեթր լայնութեամբ և երեք մեթր բարձրութեամբ, լիմոնի ծառի ձեւով շինուած և գոյնզգոյն ծաղիկներով զարդարուած, հիանալի տեսք մ'ունէր ։ Մէջտեղը գեղատեսիլ ծառ մը դրուած էր որոյ ծայրը կային մեծ մահիկ մը, և աստղ մը ։ Մէկ կողմը գրուած էր Ն. Վեհափառութեան անունը ֆրանսերէն լեզուաւ և միւս կողմն ալ Թուրքերէն ։ Իսկ մէջտեղը գրուած էր «Բատիշահըմ չօք եաշա» վերտառութիւնը ։

Վեհ. Սուլթանը խիստ գոհ մնաց Գամանիտօ կոմսի այս նուէրէն և հրամայեց դրամական նուէրներ ընել ծաղկեփունջը բերող ութ բեռնակրաց ։ Այս հոյակապ ծաղկեփունջը պատրաստուած էր տասն հոգի ութ օրուան մէջ ։

* *

ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆՔ

Երէկ գիշեր լուսավառութեամբք համակուած էր ամբողջ Պոլիս, սկսեալ Եըլտըզի շրջակայներէն ու Բէրայէն, որք անխափան տեսարան մ'կ'ընծայէին մինչեւ յետին գիւղն ու ամենահեռաւոր արուարձանն ։ Վոսփորի և Ոսկեղջեր երկու ափունքներն՝ լուսոյ մէջ ողողուած՝ եւ ծովուն վրայ բիւրաւոր նաւակներ, շոգենաւեր ու շոգեմակոյկներ՝ գոյնզգոյն լապտերներով զարդարուած, անհնար կընէին զատել ծովը ցամաքէն ։

Եըլտըզի պալատան հանդիպակաց պարտէզն ու շրջակայքը՝ մանաւոր ճաշակով զարդարուած՝ լեցուած էին մայրաքաղաքիս ամեն կողմերէն դիմող յոգնախուռն բազմութեամբ ։ Հրախաղութիւնք կը յաջորդէին միմեանց եւ զինուորական նուագածուաց խումբ մը ընտիր կտորներ կը նուագէր ։

Մանաւոր յիշատակութեան արժանի է Սպարապետ Ալի Սայիպ փաշայի Օրթագիւղի ծովեզերեայ ապարանքն որ ամբողջովին լուսազարդուած էր ։

Ապարանքին ետին գտնուող բարձրադիր պարտէզն, համակ լուսողող, դիւթական տեսարան մը կ'ընծայէր, մանաւանդ պարտէզին բարձանց վրայ ձեւացուած Մէճիտիէի պատուանշանն եւ «Բատիշահըմ չօք եաշա» վերտառութիւնը ։ Այդ պարտէզին մէջ, որ բացուած էր հասարակութեան առջեւ, մինչեւ կէս գիշեր անընդհատ հրախաղութիւնք կատարուեցան ։ Միեւնոյն շքեղութիւնն ունէին նաեւ Մեծ-Եպարքոսին եւ Ծովային Նախարարին ծովեզերեայ ապարանքներն ։

Մանաւոր հրապոյր մ'ունէին նաեւ Պօյաճը գիւղը և Էմիրկէնի ծովափունքը գտնուած օսմ. պաշտօնատարաց և եւրոպեաց ապարանաց երկար շարքն, մանաւանդ Փարիզի դեսպան Էսատ փաշայի եալըն, շքեղապէս զարդարուած ։ Անդ, ծովու վրայ աւելի խռն էր նաւակներու և շոգեմակոյկներու բազմութիւնն, ուստից տաճկական գեղեցիկ նուագածութիւնք կը լսուէին մերթ ընդ մերթ ։

Շիրքէթի և Մախսուսէի շոգենաւք հազարաւոր ժողովուրդ կը փոխադրէին ի Վոսփոր, ի Կղզիս և ի Գատը գիւղ որք նմանապէս կը մրցէին միմեանց հետ հրախաղութեանց և լուսավառութեանց կողմէ ։

Անհնար է մի առ մի Թուել լուսազարդեալ ապարանաց և հանրային շէնքերու անուանքն և նկարագրել մայրաքաղաքիս ամեն կողմերը կատարուած հանդէսներն ու ցնծութիւնները, տօնելու համար Օգոստ. Կայսեր Գահակալութեան տարեդարձը ։

Մեր, Հռովմէական Հայոց և Յունաց Պատրիարքարաններն, Պուլկարաց Էկզարքարանն, Հրէից Խախամատունն և այլ ազգայնոց պաշտօնատունք ինչպէս նաեւ բոլոր դեսպանատունք եւս ճաշակաւոր կերպիւ զարդարուած էին ։

* *

ԲԱՆՏԱՐԿԵԼՈՑ ԱՐՁԱԿՈՒՄ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, իրենց դատապարտութեան երեք չորրորդ մասն աւարտող եօթանասուն եւ մէկ բանտարկեալք ինչպէս նաեւ անոնք որք իրենց պարտքը չկրնալով վճարել բանտարկուած են, ազատ Թողուեցան Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ ։ Վեհ. Սուլթանն այս վերջնոց համար հինգ հարիւր ոսկի նուիրած է իւր անձնական գանձէն ։

Դատական նախարար Վսեմ. Ճէվտէթ փաշա և այլ պաշտօնատարք երէկ Պոլսոյ կեդրոնական բանտն երթալով Վեհ. Սուլթանի հրամանները կատարեցին ։ Արձակեալք Վեհ. Սուլթանին կենաց համար բարեմաղթութիւններ ընելով մեկնեցան ցնծագին ։

Կայս. այս հրամանն հաղորդուեցաւ նաեւ գաւառաց ի գործադրութիւն ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Վեհ. Սուլթանն՝ Օսմանիէի ադամանդակուռ պատուանշանն եւ Իմթիյազ պատուանշանի ոսկի եւ արծաթ շքանշանները նուիրեց Սելանիկի նորընտիր կուսակալ Ղալիպ փաշային որ երէկ առաւօտ կայս. պալատ երթալով Ն. Վեհափառութեան գահակալութեան տարեդարձին առթիւ իւր շնորհաւորութիւններն ու բարեմաղթութիւնները մատուցանելէ յետոյ պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ ։

ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՆՔ

Դատական նախարար Վսեմ. Ճէվտէթ փաշա իւր բարւոքմանց ծրագրոյն մէջ մասնաւորապէս մտադիր լինելով որ գործադրուի օսմ. Օրէնսգրքի յաւելուածի այն տրամադրութիւնն որ առեւտրական դատարանաց մէջ օգնական դատաւորաց անուանումն կը տրամադրէ, անցեալ շաբթու կայս. Իրատէ մը վաւերացուց դատական նախարարի այս առաջարկն ։ Հետեւաբար այդ դատաւորք, որք, ինչպէս կը յիշուի, անցեալ տարի անուանուած էին Առեւտրական Սենեկին կողմէ, իրենց պաշտօնի գլուխն անցան պարտուպատշաճ հանդիսաւորութեամբ ։

Ճէվտէթ փաշա նորընտիր դատաւորներն ընդունելով, բանախօսութիւն մ'արտասանեց յորում կը յիշէր այն մասնաւոր երաշխաւորութիւններն որոց մով կայս. կառավարութիւնը չդադրիր վաճառականութեան յառաջդիմութիւնն ապահովել ։ Ն. Վսեմութիւն յաւելեց թէ այս նպատակաւ է որ վերոյգրեալ յաւելեալ յօդուածը մասնաւորապէս դրուած է օսմ. Առեւտրական օրէնսգրքին, ինչպէս արդէն ամեն քաղաքակիրթ երկիրներու օրէնսգրոց մէջ ։ Թէ օրինաց այդ տրամադրութիւնն որ երկար ժամանակէ հետէ բարձի Թողի եղած էր, գործադրութեան կը դրուի շնորհիւ այն հոգածութեան զոր Վեհ. Սուլթանը ցոյց կու տայ երկրին վաճառականութեան վերաբերող ամեն բանի համար, և թէ կը յուսայ որ նորընտիր դատաւորք, ընծայելով իրենց օժանդակութիւնն ի մասին առեւտրական խնդրոց, մեծապէս պիտի նպաստեն դատական գործոց փութով յառաջացման ։

Այս բանախօսութիւն ընդունուեցաւ ներկայից ծափահարութեամբք ։

Ահաւասիկ անուանքն նորընտիր օգնական դատաւորաց որք իրենց պաշտօնի գլուխն անցած են .

Վերաքննիչ Ատեան

Ա. Ազարեան էֆէնտի
Եէնիտուննա Տիմիդրաքի էֆէնտի
Ժ. Քաղանմա
Սիւլէյման պէյ Սեւպայի
Մանուկեան Սենեքերիմ էֆէնտի
Ասլանեան Մանուկ էֆէնտի
Տ. Կիւմիւշկերտան էֆէնտի
Ս. Բեդրիտի էֆէնտի

Ծովային Ատեան

Ունճեան Աբիկ էֆէնտի
Շէրիֆ Ալիզատէ Շէրիֆ Ալի էֆէնտի
Գավաֆեան Յովսէփ էֆէնտի

Բ. Սենեակ Թիճարէթի

Ժ. Ա. Ազարեան էֆէնտի
Անաստաս Իլիատի էֆէնտի
Մէքիտ պէյ Պասմաճի զատէ էֆէնտի
Վայիզզատէ Սէմիւլլահ էֆէնտի
Հաճեան Անտոն էֆէնտի
Բիբեռապօ Հաճօբուլօ էֆէնտի
Գարակէօզեան Գ. էֆէնտի

(Առեւտրական Լրագիր)

ԿԱՅՍ. ՊԱՐԳԵՒ

Վեհ. Սուլթանն՝ յատկապէս պատրաստուած ոսկի պատեանով ծանրագին սուր մը նուիրեց Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առեւտրական Լրագիր վերջին Թիւէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները .

Քանի մ'օրէ հետէ զրոյց կը շրջի թէ Պոլսոյ օսմանեան տանց մէկն որ վերջին պատերազմէն ի վեր նշանաւոր հանդիսացած էր Սպարապետի Դրան համար պէտք եղած մսին հայթայթմամբ և մայրաքաղաքիս սպանդանոցներու վարձակալութեամբն, իւր վճարքը դադրեցուցեր է ։

Ադրիանուպոլսոյ Առեւտրական Սենեակն ընդարձակ տեղեկագիր մ'ուղղելով Կ. Պոլսոյ Սենեկին, այս վերջնոյն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այն տաժանելի կացութեան վրայ յոր մատնուած են յիշեալ գաւառին առեւտուրն և արուեստագործութիւնք, այն կեղեքիչ միջոցներուն պատճառաւ զորս բումէլիական իշխանութիւնք չեն դադրեր ի գործ դնելէ, Ադրիանուպոլսէն յԱրեւ. Բումէլի ղրկուած ապրանաց համար ։

Տեղեկագիրը կը խնդրէ Առեւտրական Սենեկէն որ միջնորդէ կայս. կառավարութեան մօտ, իրաց այս վիճակին վերջ մը տալու համար ։

Կիպրոս կղզւոյն անգլ. բարձր Գոմիսէրն արտօնած է որ այսուհետեւ առանց մաքսատուրք ազատօրէն ծխախոտ ներմուծուի յիշեալ կղզին ։

Պոլսոյ և շրջակայից տասանորդի տուրք վարձակալութիւնն այս տարի արտադրած է 7,821,427 դրուշ, մինչ անցեալ տարի նախկին դրութեամբ արտադրած էր 5,395,378 ղուրուշ, այն է 1,232,959 դրուշ նուազ ։

Կ'իմանանք թէ կայս. պալատան պահակազօրքի պետ Սալիմ աղա ընկերութիւն մը կազմեր է շահագործելու համար սառոյցի պատրաստութեան մենաշնորհն որ իրեն յանձնուած էր ։ Նորակազմ ընկերութեան կանոնագիրը վաւերացուած է արդէն կայս. Իրատէով ։

Ադրիանուպոլսոյ պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ գաւառին կուսակալն իմանալով որ տասանորդի վարձակալք յիշեալ տրոց համար ըստ օրէնի սահմանեալ գնէն բարձր տուրքեր կ'առնուն (որ երկրագործական սնտուկներու և վարժարանաց ի նպաստ սահմանեալ տրոց հետ միասին 12 առ 0/0ը պէտք չէ անցնի) շրջաբերական մ'ուղղելով գաւառին ամեն կողմը պատուիրեց որ խնամով հսկեն որ վարձակալք ոտնակոխ չընեն իրենց յանձնառութեանց տետրին տրամադրութիւնները ։ Շրջաբերականը կը յարէ թէ օրինազանցք խստիւ պիտի պատժուին ։

Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ Հասան Ֆեհմի փաշա անկողնոյ կը ծառայէ, սենեկապետ Մէհմէտ պէյը նորա ապարանքը ղրկելով Ն. Վսեմութեան ողջութիւնն հարցունել տուաւ ։

Միրլիվայի աստիճան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանի երկրորդ բժիշկ Համէթ փաշայի ։

Արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ մասնաժողով մը կազմուեցաւ որոյ անդամք են Վսեմ. Սայիտ փաշայի որդին, վիճակագրութեանց ճիւղի տնօրէն Ասիմ պէյ ու հաշուակալութեան դիւանի առաջին քարտուղար Թէվֆիք էֆէնտի ։ Սոյն մասնաժողովոյ պաշտօնն է յիշեալ պաշտօնատան մէջ լինելիք ծախուց եւ գնմանց գործողութեանց վրայ հսկել ։

Վէյսէլ փաշա, որ Ադրիանուպոլսոյ մէջ կազմուած պահեստի զօրաբանակին հրամանատար կարգուած է, երկուշաբթի առաւօտ մեկնելով մայրաքաղաքէս նոյն երեկոյին իւր պաշտօնատեղին ժամաներ է ։

Քարատաղի իշխանը Տանիլօ պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրեց սահմանագլխոց գծման օսմանեան երկրորդ Գոմիսէր Պէտրի պէյի և նոյն պատուանշանի երրորդ աստիճանը՝ Չէթինէի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Ալի Իհսան էֆէնտիի և զինուորական կցորդ Տաքիր պէյի ։

Իսքիւտարի կառավարիչ Պահրի փաշա՝ տեղեկանալով որ Ալէմ-Տաղի անտառին մէկ մասը չարագործներու կողմէ բռնկցուած լինելով կ'այրի, անմիջապէս այդ կողմերը պաշտօնեաներ ղրկեց որք ամեն ջանք ի գործ դնելով կրակը մարեցին ։ Սոյն պաշտօնեից ջանքերուն մեծապէս նպաստած են վերջին անձրեւներն ։

Պոմպէյի օսմանեան նորընտիր հիւպատոս Խալիլ պէյ երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ ։

Արտաքին գործոց նախարարութիւնը ծանոյց առ որ անկ է, թէ Գարատաղցիք չեն կրնար օսմանեան երկրներու մէջ կալուածատէր լինել մինչեւ որ կայս. կառավարութեան և Գարատաղի միջեւ այս մասին դաշնագիր մը չկնքուի ։

Անթալիայի հելլենական փոխ-հիւպատոս անուանուեցաւ Պ. Վանիլօ և Տիւրացցոյի փոխ-հիւպատոս՝ Պ. Բարիս, որոյ պաշտօնը վաւերացաւ Բ. Դրան կողմէ ։

Գօսօվայի համանուն լրագրին մէջ կը կարդանք .

«Անցեալ ուրբաթ օր տեղացած սաստիկ անձրեւներէն տեղւոյս Իշթիպ գիւղաքաղաքին մէջ մեծ ողողում մը տեղի ունեցաւ ։ Գիւղաքաղաքին մէջէն անցնող գետակն յորդելով ամբողջ շուկան ջուրերու տակ մնաց ։ 300 տարուան քարուկիր կամուրջ մը, բաղնիք մը, երեք փուռ, քսան և հինգ տուն, հարիւր տասը խանութ, դպրոց մը, երկու գինետուն, երեք աղբիւր, հինգ խան և այլ շէնքեր հիմնայատակ կործանեցան ։ Երկու սեռէ տասն և եօթն հոգի և բաւական անասունք խղդուեցան ։ Շրջակայ արտօրայք մեծ վնասներ կրեցին ։ Տեղւոյս կուսակալն այս ցաւալի դէպքն իմանալով անմիջապէս պաշտօնեայներ ղրկեց որպէս զի պէտք եղած օգնութիւններն ընեն վնասելոց, նոցա բնակութեան համար տուներ ցոյց տան և ուտեստ հայթայթեն ։»

ԱԶԴ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ

Կը ծանուցուի Օսմ. Հանր. Պարտուց միացեալ արժէթղթերն և արձանագրեալ արժէթղթերն ունեցող անձանց թէ, Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչութեան օգոստ. 27ի որոշմամբ, կէս առ հարիւր (1/2 0/0) տոկոս մը պիտի ստանան իրենց արժէթղթոց անուանական արժէքին վրայ ։

Առ այս պարտին, 1886 սեպտ. 1/13 էն սկսեալ իրենց արձանագրեալ արժէթղթոց Թիւ 9 և միացեալ արժէթղթոց Թիւ 8 արժէթղթերն՝ հանդերձ սովորական ցուցակներով՝ ներկայել Օսմ. Կայս. Պանքային Պոլսոյ գրասենեկաց, Թարաքճըլար փողոց, ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի, առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ 2 (Բ. Ե.) ։

Վերոյգրեալ կտրօններու փոխարէն պիտի տրուի իրենց ստացագիր մը որով 10 օր յետոյ իրաւունք կ'ունենան ստանալու իրենց ինկած տոկոսը ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Սոֆիա 31 օգոստոս

Աղեքսանդր իշխանն երէկ իրիկուն Տըրնովա հասաւ ։

Վերջին տեղեկութիւններէն կը գուշակուի թէ Իշխանին ուղեւորութիւնը պիտի լրանայ նոյն կատարեալ հանդարտութեամբ ։

[illegible]

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 20 օգոստոս

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ

Առ. Լոնտրայի վրայ (պայմանաւ)	110 3/8
» » » (վճարկան)	110
» Բարիզի » (պայմանաւ)	22 85
» » » (վճարկան)	22 92 1/2

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐԺԵԹՂԹՔ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

	Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Պիաց. D. Սերի	— —
Պորսայի գոցուելէն վերջ »	— —
Բերայի մէջ »	15 29
Առաւօտեան բացուեցաւ »	15 35
Բարձրագոյն գին »	15 35 1/2
Նուազագոյն »	15 35
Կէս օրին	15 35 1/2
Փոխառութիւն 1858) 1862) A. Սերի	23
» 1860) » 1863) B. » » 1872)	14 20
» 1865) » 1869) C. » » 1873)	15 35

ԻՒՆԻՖԻԷ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	81
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.	81 5
Կէս օրին	81 5

ԲԱԺՆԵԹՂԹՔ

Սոսիէթէ Ժէնէրալ	Գ. Կ. Անգլ. Լր.	3 8
Քրէտի Ժէնէրալ	Գ. Կ. Օսմ. »	5 30
Պանք տը Գոնա	» »	4 35
Ծօս. Շանժ է վալէօր	» »	3 15
Թրամուէյ	» »	280
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	35 25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 31 Օգոստոս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քօնսօլիտէ	101
Օսմ. » Սերի Գ. բացուեցաւ	14 1/8
» » » գոցուեցաւ	14 3/16
» » » Ա.	22 3/4
» » » Բ.	14 3/4
» » » Գ.	14 1/4
Օթօման 1871	72 3/4
Փոխառութիւն 1877	85 1/2
Պանք Օթօման	9 7/8
Ռուսական փոխառ. 1873	97 5/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	72 3/4
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	95 1/8
Տայրա Սանիէ	71 3/8
Յոմանիալ (փոխառ. Բօչիլտ)	93 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 424

Վիէննա, 31 Օգոստոս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 50
Օսմանեան երկաթուղի	16 70

Բարիզ, 31 Օգոստոս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	109 47 1/2
» » 3 0/0	82 82 1/2
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Սերի Գ. բացուեցաւ	14 40
» » » գոցուեցաւ	14 37 1/2
» » Սերի Բ.	— —
» » Գ.	14 40
Օսմանեան երկաթուղի	34 25
» Լէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	501 50
Քրէտի Լիօնէ	533 75
» Ֆօնսիէ	1371 25
Բաժնետան Լիոնի	1216 25
Սուէզի ջրանցք	2012 50
Ռուսական 5 0/0 1877ի	101
Իտալական Ռանթ	100
Եգիպտական միացեալ	368 75
Սպանիական (արտաքին)	60 5/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	357 50
0/0 Հելլենական	285
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 28

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Ռուսական լրագիրներն օր քան զօր աւելի թշնամական զգացումներ կ'արտայայտեն Գերմանիոյ նկատմամբ, եւ մինչեւ իսկ պատերազմ հրատարակելու չափ յառաջ կ'երթան։ Ընդունայն տեղ Պիզմարք Իշխանի Թերթն եւ աւստրիական լրագիրները կը ջանան հաւատացնել ռուսական մամուլին եւ նորա հանրային կարծեաց թէ Կաշդէյնի տեսակցութիւնը բարեկամական ներշնչում կը կրեր եւ Ռուսիոյ նկատմամբ։

Աւստրիական մամուլն, իրեն գլուխ ունենալով Պէշթէր Լլոյդ, կը զարմանայ թէ ինչո՞ւ ռուսական մամուլը կը կարծէ թէ Կաշդէյնի տեսակցութիւնը սպառնական բնութիւն մ'ունի դէպի Ռուսիա։ Ըստ յիշեալ թերթի, Եւրոպայի երկու կեդրոնական կայսրութիւններն ամեն ինչ յանձն կ'առնուին հաւատացնելու համար Ռուսիոյ թէ իւր միացումն խաղաղասիրական դաշնակցութեան հետ կարող է միայն նպաստել իրեն իւր սեփական նպատակներուն հասնելու համար, ինչպէս այդ նպատակներուն [illegible] հակառակ չեն Եւրոպայի միջազգային դաշնադրական օրինաց։

Այս վերջին յայտնութեան առթիւ Մոսկովսկիյէ Վեդոմոստի դիտել կու տայ այսպէս.

«Ինչ կը վերաբերի Աւստրո-Գերմանական դաշնակցութեան միանալու հրաւէրին որ ուղղուած է դէպ ի մեզ յիշեալ թերթի միջոցաւ, նախատական է ըստ մեզ, եթէ չըսենք ծաղրական։»

Միւս կողմէ ռուսական լրագիրները չեն կրնար համոզուիլ թէ Ռուսիա կարող է բարեկամ ունենալ յանձին աւստրիական եւ գերմանական կայսրութեանց. որովհետեւ նա իւր արտաքին քաղաքականութեան մէջ երբեք վայելած չէ այդ երկու տէրութեանց բարեկամութիւնն եւ ընդհակառակն իւր արեւելեան աշխարհավարութեան մէջ իրեն ընդդիմադիր ունեցած է միշտ համայն Եւրոպա եւ մանաւորապէս Աւստրիա. արդ այսպիսի պարագայից մէջ Ռուսիա դժուարաւ կը հաւատայ Աւստրիոյ բարեկամութեան։ Եթէ ընդունի Աւստրիոյ բարեկամութիւնը, նա պարտաւոր է անպատճառ հրաժարիլ Արեւելեան խնդրէն եւ կաշկանդեալ կացութեան ենթարկել, իսկ այս անկարելի է, նա մանաւանդ Ռուսիոյ նման տէրութեան համար։

Իսկ Գերմանիոյ բարեկամութիւնը դէթ այժմ անկարելի կը թուի. ռուսական մամուլի մեծ մասն ծայրայեղ ատելութեամբ կը վերաբերի դէպի գերման ազգն եւ մանաւանդ տէրութիւնը։ Սոյն ատելութիւնը բազմապատկած է յորմէ հետէ ռուսական լրագիրներու մէջ հրատարակեցաւ գերմանացիի մը ծրագիրն Մոսկուա գրաւելու համար։ Գրաւել Մոսկուան կը նշանակէ տիրել Ռուսաստանի սրտին, տիրել համայն Ռուսիոյ։ Սոյն գաղափարի ծնունդն իսկ կը բաւէ յուզելու ամբողջ ռուս ժողովուրդը։ Այս պատճառաւ ռուսական լրագիրներն այլ եւս չէ՛ թէ դատարկ նախատինքներ միայն կը թափեն Գերմանիոյ գլխին, այլ կը չափեն Գերմանիոյ զինուորական զօրութիւնը Ռուսիոյ զինուորական զօրութեան հետ։

Սովրեմեննիյէ Իզվեստիյա պատմական փաստերու հիման վրայ կ'ապացուցանէ թէ Գերմանիոյ զինուորական զօրութիւնը բնաւ սոսկալի կամ երկիւղալի չէ Ռուսիոյ համար, որովհետեւ շատ անշան է։ Եւրոպիոյ մէջ սխալ կարծիք կազմուած է Գերմանիոյ զինուորական զօրութեան մասին, եւ այդ շնորհիւ մի քանի յաղթական դէպքերու զոր տարած են գերմանացիք աւստրիական պատերազմի ժամանակ եւ ֆրանսական պատերազմի մէջ։ Սովրեմեննիյէ Իզվեստիյա կ'ըսէ.

«Գերմանական զօրքն իւր կազմակերպութեամբ սարսափելի կամ երկիւղալի առանձին յատկութիւն մը չներկայեր իւր վրայ։ Ազդեցութիւն կը գործէ նորա քանակութիւնը. ճշմարիտ է այս։ Սակայն, ներկայ ժամանակ, բոլոր տէրութիւններն կարող են մեծաքանակ զօրք դուրս հանել պատերազմի դաշտը։ Եւ պէտք է յարել թէ Գերմանիոյ հեծելազօրքն բոլորովին յոռի կազմակերպուած է, իսկ թնդանօթաձիգ զօրքն անգոհացուցիչ, եւ այս՝ ըստ վկայութեան նոյն իսկ գերմանացւոց։ Վերջապէս գերմանական զօրաց նշանակութիւնը խիստ կ'իյնայ երկու պատճառներով, նախ որ նա բոլորովին կը չքանայ եթէ միեւնոյն ժամանակ թշնամին ճակատէն եւ թիկունքէն յարձակի վրան, ուրիշ խօսքերով, եթէ նա օրինակի համար պատերազմի մեր հետ եւ ապահովուած չը լինի Ֆրանսայի կողմէն եւ փոխադարձաբար։ Իսկ երկրորդ՝ Գերմանիա, այսինքն Բրուսիա, անկարող է չարունակ պատերազմ ունենալ որովհետեւ ժողովրդական դժգոհութիւն կը ծագի, ինչպէս որ եղաւ վերջին նոյն իսկ յաղթական պատերազմի ժամանակ, Ֆրանսայի հետ»։

Ի նկատի առնելով այս հանգամանքը, լրագիրը կը ջանայ քաջալերել ռուսական բանակն եւ խորհուրդ կու տայ անոր երկիւղ ազդել գերմանական բանակին, որ մինչեւ այժմ տակաւին ցոյց տուած չէ իւր պատերազմական մեծհմտութիւնը, որովհետեւ ոչ մի անգամ պատերազմած չէ լուրջ հակառակորդի մը հետ եւ «Աստուած գիտէ ինչպէս պիտի ելնէր այդպիսի պատերազմի մէջէն։ Կարելի է յիշել աստ թէ ներկայ դարու սկզբին եւս այժմեան պէս օրինակելի կը համարուէր. միւս տէրութիւնները, նմանապէս եւ մենք ընդունեցինք նորա կարգ ու կանոններն եւ ի՞նչ։ Նապոլէոն մէկ օրուան մէջ ամբողջովին ոչնչացուց զայն։ Մենք մէկու մը օձիքէն բռնած չենք սպառնար անոր, բայց երբ խնդիրը գայ [illegible], այն ժամանակ ամեն ոք պիտի տեսնէ թէ մեր ամենազօրաւոր ինքնակալն որպիսի՛ բանակ մ'ունի իւր հրամանատարութեան ներքեւ։»

ԻՆՉՈ՞ՒՄ Է ԲԱՂԴԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ
(ԳՈՐԾ ԿՈՄՍ ԼԵՎ ՏՈԼՍՏՈՅԻ)

Գ.

(Շար. ‒ վերջ)

Կեանքը մէկը միւսի յետեւից ձգվում է այդ կուռքի կառքի տակ. կառքը անցնում է, ջախջախելով նոցա կեանքը, եւ կրկին նորանոր զոհերը հառաչանքներով, եւ կոծով, եւ անէծքներով գլորվում են նորա տակ։

Քրիստոսի վարդապետութիւնը կատարել դժուար է։ Քրիստոս ասում է. Ով որ ինձ հետեւել է ուզում, թող ձգի նա տունը, դաշտը, եղբայրներին եւ գայ իմ — Աստուծոյ յետեւից, եւ նա այս աշխարհում հարիւրապատիկ աւելի տներ, դաշտեր, եղբայրներ կ'ունենայ, եւ բացի այդ՝ յաւիտենական կեանք։ Եւ ոչ ոք չի գնում։ Իսկ աշխարհի վարդապետութիւնը ասաց. Զրկիր տուն, դաշտ, եղբայրներ, ելիր գիւղից եւ մտիր հոտած քաղաքը։ Եւ ոչ ոք չի ասում, թէ այդ դժուար է։ Ոչ միայն նոքա, որ տառապում են, հապա նաեւ հայրերը ու մայրերը մի դժուար բան չեն համարում այս։ Նոյն իսկ նոքա իրանք խորհուրդ են տալիս զաւակներին գնալու։ Նոցա այնպէս է երեւում, որ այս ոչ միայն այնպէս էլ պէտք է լինի, այլ որ այլապէս չի կարելի, որ մինչեւ անգամ այս լաւ էլ է, բարոյական էլ է։

Եթէ աշխարհային վարդապետութեան կատարելը շատ հեշտ լինէր, եւ անվտանգ, եւ հաճելի, կարելի էր հաւատալ, որ Քրիստոսի վարդապետութեան հետեւելը դժուար է, եւ սարսափելի եւ տառապալից։ Բայց չէ՞ որ աշխարհի վարդապետութիւնը շատ աւելի դժուար, վտանգաւոր եւ դառն է, քան Քրիստոսի վարդապետութեան հետեւելը։ Ասում են, թէ մի ժամանակ եղած են Քրիստոսի նահատակներ, բայց այդ բացառութիւն է եղել. Նոցա 1800 տարուայ ընթացքում 380 հազար հոգի են հաշվում, թէ կամաւոր եւ թէ ակամայ. իսկ այժմ հաշուեցէ՛ք աշխարհի նահատակներին— Քրիստոսի վարդապետութեան իւրաքանչիւր մի նահատակին 1000 աշխարհի վարդապետութեան նահատակ է ընկնում, որոնց տանջանքը 100 պատիկ անգամ աւելի զարհուրելի է։ Մի միայն ներկա դարուս պատերազմների մէջ ընկածների թիւը երեսուն միլիոն հոգի են հաշվում։

Բայց արդ՝ այս բոլո՛րը աշխարհի վարդապետութեան նահատակներ են. պատճառ, եթէ մարդկութիւնը հետեւէր Քրիստոսի վարդապետութեան, մարդիկ այլ եւս միմեանց չէին սպանի։

Արժէք միայն, որ մարդս չհաւատար աշխարհի վարդապետութեան, թէ պէտք է հագնել կրկնակօշիկներ եւ կախել շղթայ, եւ ունենալ իրան անպէտք հիւրասենեակը, եւ որ չպէտք է անել այն ամեն յիմարութիւնները, որ պահանջվում է աշխարհի վարդապետութեամբ, եւ նրան անծանօթ կը մնային թէ՛ ուժից վեր աշխատութիւնը, թէ՛ չարչարանքը, թէ՛ մշտական հոգսը, եւ թէ՛ առանց հանգստութեան աննպատակ վաստակը։ Նա զրկուած չի լինի բնութեան հետ հաղորդակցութիւնից, զրկուած չի միայ սիրած գործից, ընտանիքից, առողջութիւնից եւ ի զուր տեղից չի կորչի չարաչար մահուամբ։

Յանուն Քրիստոսի նահատակ չպէտք է լինել, այս չէ ուսուցանում Քրիստոս։ Ոչ, Նա ուսուցանում է այն, ինչպէս յանուն աշխարհի չինծու վարդապետութեան դադարենք մեզ չարչարելուց։

Քրիստոսի վարդապետութիւնը խորին գերբնական իմաստ ունի, Քրիստոսի վարդապետութիւնը ունի համամարդկային իմաստ։ Քրիստոսի վարդապետութիւնը ունի եւ ամենահասարակ, պարզ, գործնական իմաստ իւրաքանչիւր մարդու կեանքի մասին առանձին։ Այս իմաստը այսպէս կարելի է ձեւակերպել. Քրիստոս ուսուցանում է մարդկանց յիմարութիւններ չանել։ Սորա մէջն է ամփոփվում Քրիստոսի վարդապետութեան ամենահասարակ, ամենին մատչելի իմաստը։

Քրիստոս ասում է, մի՛ բարկանար, եւ ոչ ոքի քեզնից ստոր մի համարիր— այդ յիմարութիւն է։ Կը բարկանաս, կը վիրաւորես մարդկանց—քեզ կը վնասես։ Դարձեալ ասում է. չարին չարով մի՛ հատուցանիր, ապա թէ ոչ այդ չարն առաջուանից աւելի եւս զայրացած կը վերադառնայ դէպի քեզ՝ մեղրի վրայ կախուած արջին սպանող գերանի պէս։ Եւ դարձեալ ասում է. մարդկանց օտար մի՛ համարէք, եթէ նոքա ձեզնից բաժան, ուրիշ հողի վերայ են ապրում եւ ուրիշ լեզուով խօսում։ Եթէ նոցա թշնամի համարեցիր, նոքա էլ քեզ պիտի թշնամանան—ուստի քեզ համար վատ պիտի անցնի։ Եւ այսպէս հեռացի՛ր այս բոլոր յիմարութիւններից, եւ այնուհետեւ քեզ համար էլ լաւ պիտի լինի։

«Այո»—ասում են սորա դէմ—«բայց աշխարհս այնպէս է կազմուած, որ ընդդիմանալ նորա կազմութեան աւելի չարչարանք է ուզում, քան նորա հետ համաձայն ապրելը։ Եթէ մարդս չապահովցնէր իւր կեանքը, ձեռք բերելով այն ամենը, ինչ որ իրեն եւ ընտանիքին կարեւոր է, թէ՛ ինքը պիտի մեռնէր սովից եւ թէ իւր ընտանիքը։» Թէպէտ մարդիկ, աշխատելով արդարացնել աշխարհի կարգ ու կանոնը, այսպէս են ասում, բայց ինքեանք այսպէս չեն մտածում։ Նոքա այսպէս ասում են միայն այն պատճառաւ, երբ տեսնում եմ թէ հերքել անկարելի է Քրիստոսի վարդապետութեան ճշմարտութիւնը, որին իբրեւ թէ հաւատում են, եւ նոյն մի կերպ պէտք է արդարանալ, քանի որ չեն կատարում այդ վարդապետութիւնը։ Բայց նոքա ոչ միայն այսպիսի կարծիք չունին, այլ եւ երբեք այս մասին չեն էլ մտածած։ Նոքա հաւատում են աշխարհի վարդապետութեան եւ ուզում են արդարացնել իրանց նորանով—թէ հետեւելով Քրիստոսի վարդապետութեան շատ պէտք է տառապել եւ հէնց այդ է պատճառն որ երբեք չփորձեցին կատարել Քրիստոսի վարդապետութիւնը։ Մենք վկայ ենք անթիւ նեղութիւնների, որոնց մարդիկ կրում են յանուն աշխարհի վարդապետութեան, բայց յանուն Քրիստոսի վարդապետութեան նեղութիւններ մենք բնաւ չենք տեսնում այժմ։ Երեսուն միլիոն յանուն աշխարհի վարդապետութեան պատերազմներում կորուստ է մատնուել, հազարաւոր միլիոններ փճացել են չարաչար կեանքով աշխարհի վարդապետութեան համար, սակայն ոչ թէ միլիոն, նաեւ հազար, նաեւ տասը, նոյն իսկ ինձ յայտնի չէ մի մարդ որ կորած լինէր Քրիստոսի վարդապետութեան համար չարաչար մահով, սովից եւ ցրտից։ Այս միայն մի ծաղրելի կեղծիք է, որ հաստատում է, թէ մինչեւ ո՛ր աստիճան յայտնի է մեզ Քրիստոսի վարդապետութիւնը։ Դեռ թողնենք այն, որ մենք չենք մասնակցում, բայց մենք մինչեւ իսկ լուրջ չենք էլ մտածել այս մասին։ Աշխարհի վարդապետութիւնը մեզ այնպէս է մեկնել Քրիստոսի վարդապետութիւնը, որ սա կեանքի հակառակ մի վարդապետութիւն է երեւում մեզ։

Քրիստոս կոչում է մարդկանց դէպի այն աղբիւրն որը այստեղ, հէնց իրանց մօտ է։ Մարդիկ պապակվում են իրանց ծարաւից, ուտում են ցեխ եւ խըմում են միմեանց արիւնը, իսկ նոցա ուսուցիչներն ասել են, եթէ մօտենան Քրիստոսի աղբիւրին՝ պիտի կորչին։ Եւ մարդիկ հաւատում են նոցա, չարչարվում, մեռնում են ծարաւից, չհամարձակելով մօտենալ ջրին, որ երկու քայլ հեռի է իրանցից։ Բայց բաւական է միայն հաւատալ Քրիստոսին՝ թէ նա աշխարհիս բաղդաւորութիւն է բերել, հաւատալ թէ նա մեզ ծարաւեալներիս կենդանի ջրի աղբիւր է տալիս, եւ բաւական է մօտենալ նորան, որպէս զի կարելի լինի տեսնել թէ ո՛րչափ նենգ ու պատիր է աշխարհի վարդապետների խաբէութիւնը եւ ո՛րչափ անմիտ մեր նեղութիւններն, երբ մեր փրկութիւնն այսպէս մօտ է։ Արժէ միայն ուղիղ եւ պարզ ընդունել Քրիստոսի վարդապետութիւնն որպէս զի պարզ յայտնուէր մեզ այն սարսափելի խաբէութիւնն որի մէջ ապրում ենք մենք եւ իւրաքանչիւրը մեզնից։

Հարստահարութեամբ եւ կայքի ապահովութեամբ սերունդից սերունդ մենք աշխատում ենք մեր կեանքը ապահովելու։ Մեր կեանքի բաղդաւորութիւնը մենք գտնում ենք ամենամեծ իշխանութեան եւ ամենամեծ սեպհականութեան մէջ։ Մենք այնպէս վարժուել ենք այս բանին, որ Քրիստոսի վարդապետութիւնը սորա մասին, թէ մարդուս բաղդաւորութիւնը չի կարող իշխանութիւնից եւ կայքից լինել կախուած, թէ հարուստը չէ կարող բաղդաւոր լինել, մեզ այնպէս է երեւում, որպէս թէ մեզնից զոհաբերութիւն է պահանջվում յանուն ապագայ բարեաց։ Քրիստոս մեզ զոհաբերութեան կոչելու միտք չէ ունեցել բնաւ. Նա՝ ընդհակառակն՝ վարդապետում է մեզ չանել ա՛յն, ինչ որ վատ է, այլ ա՛յն, ինչ որ աւելի լաւ է մեզ համար, այս տեղ, այս կեանքում։ Քրիստոս սիրելով մարդկանց, ուսուցանում է նոցա զերծ մնալ հարստահարութեամբ իրանց ապահովացնելուց եւ սեպհականացնելուց՝ այնպէս, ինչպէս սիրելով մարդկանց ուսուցանում են հեռու մնալ կռուից եւ արբեցողութիւնից։ Նա ասում է որ մարդիկ եթէ չնեղեն միմեանց, առաւել բաղդաւոր կը լինին եւ այս իւր կեանքի օրինակով հաստատում է։ Նա ասում է, թէ իւր վարդապետութեան հետեւողը պիտի ամեն րոպէ պատրաստ լինի մեռնելու ուրիշի հալածանքից, ցրտից եւ անօթութիւնից, եւ Նա չպիտի կարողանայ յոյս դնել իւր կեանքի ոչ իսկ մի ժամի վերայ։ Եւ այդպէս զարհուրեցնում է, որպէս թէ մեզնից մեծ զոհեր լինին պահանջվում։

Բայց այդ միայն հաստատում է այն պայմաններն որոնց մէջ իւրաքանչիւր մարդ ապրում է,— խուսափել չկարենալով. Քրիստոսի աշակերտն իւրաքանչիւր րոպէ պատրաստ պիտի լինի նեղութեանց եւ մահուան։ Բայց միթէ միեւնոյն դրութեան մէջ չէ աշխարհի աշակերտը։ Մենք այնպէս վարժուել ենք այս խաբուսիկ իրողութեան որ բոլորն ինչ էլ որ անում ենք մենք մեր կեանքի կարծիքական ապահովութեան համար, մեր զօրքերն, ամրոցները, մեր պաշարները, մեր զգեստները, մեր դարմանները, բոլոր մեր կայքը, մեր փողերը, մեր կեանքն ապահովող մի լուրջ, իրական բանի պէս է երեւում մեզ։ Մենք մոռանում ենք այն ինչ որ ամէն յայտնի է իւրաքանչիւրիս, ինչպէս այն մարդն որ իւր ապահովութեան համար շինել տուեց շտեմարաններ, իսկ ինքը մեռաւ նոյն գիշեր։ Եւ այդ բոլորն, ինչ մեր կեանքի ապահովութեան համար անում ենք, միանգամայն նոյնն է, ինչ ջայլեամն է անում երբ կանգնում, թաքցնում է գլուխն որ չտեսնէ իրան սպանելիս։ Մենք ջայլեամից աւելի վատթարն ենք անում. որպէս զի կասկածաւոր ապագայի համար կասկածով ապահովցնենք մեր կասկածաւոր կեանքը, մենք հաւաստօրէն, սպանում ենք մեր ստոյգ կեանքն, ըստոյգ ներկայում։

Խաբէութիւնը կայանում է այն չինծու համոզման մէջ թէ մեր կեանքն ապահով կարող է լինել, եթէ մենք կռուենք ուրիշների հետ։ Մենք այնպէս ընտելացել ենք մեր կեանքի եւ կարծիքական ապահովութեան այս խաբուսիկ դերին որ չենք էլ նկատում այն բոլորն ինչ նորա պատճառով կորցնում ենք.—իսկ մենք կորցնում ենք բոլորն՝ ամբողջ կեանքը։ Մեր կեանքն ամբողջովին մաշվում է թէ՛ կեանքի ապահովութեան հոգսերով, թէ՛ նորա պատրաստութիւններով, այնպէս որ կեանքից բոլորովին ոչինչ է մնում։

Բաւական է հէնց մի րոպէ հրաժարուել մեր սովորութիւնից եւ մի կողմից նայել մեր կեանքին, որ տեսնենք թէ բոլորը, մեր կեանքի կարծիքական ապահովութեան համար ինչ էլ որ անում ենք, անում ենք բնաւ ո՛չ թէ նորա համար, որ ապահովենք մեր կեանքը, այլ միայն նորա համար, որ, զբաղուելով դորանով, մոռանանք այն թէ կեանքը երբեք ապահով չէ եւ անկարելի է ապահովել։ Դեռ բաւական չի այս, որ ինքներս մեզ խաբում ենք եւ մեր ներկայ կեանքը երեւակայականի համար սպանում ենք, այս ապահովութեան ձգտելու համար, աւելի յաճախ հէնց ա՛յն ենք կորցնում, որին ուզում ենք ապահովել։ Ֆրանսիացիք 70 թըւականում զինուորվում են իւրեանց կեանքի ապահովութեան համար, եւ այդ ապահովելուց կորցնում են հարիւր հազար ֆրանսիացի։ Նոյնը անում են բոլոր զինուորուող ազգերը։ Հարուստը ապահովացնում է իւր կեանքը նորա համար որ փող ունի, եւ նոյն փողը հրապուրում է աւազակին, որը գալիս սպանում է նորան։ Կասկածաւոր մարդը բժշկուելու համար ապահովացնում է իւր կեանքը եւ նոյն բժշկութիւնը կամաց կամաց սպանում է նորան, եւ եթէ ոչ բոլորովին, գոնէ զրկում է նորան կեանքից, այն անդամալոյծի պէս, որը 35 տարի չէ թէ ապրեց, այլ սպասեց աւազանի մօտ հրեշտակին։

Քրիստոսի վարդապետութիւնը նորա մասին, թէ կեանքը անկարելի է ապահովացնել, այլ միշտ, իւրաքանչիւր րոպէ պէտք է պատրաստ լինել մեռնելու, անկասկած աւելի լաւ է, քան աշխարհի վարդապետութիւնը, որ ուսուցանում է, թէ պէտք է ապահովացնել կեանքը—եւ աւելի լաւ է նորանով, որ մահուան անհրաժեշտութիւնը եւ կեանքի անապահով լինելը միեւնոյն են մնում, թէ աշխարհի եւ Քրիստոսի վարդապետութեան ժամանակ. իսկ կեանքը ինքը, Քրիստոսի վարդապետութեամբ ամբողջապէս առանց հետքի կուլ չէ գնում կեանքի կարծեցեալ ապահովութեան պարապ զբաղմունքով, այլ ազատ է մնում եւ կարող է նուիրուել միակ իրան յատուկ նպատակին—իւր եւ մարդկանց երջանկութեան։ Քրիստոսի աշակերտը աղքատ կը լինի, այո՛, այսինքն, նա կը շահուի ամենից՝ այն ամեն բարիքներով, որ տուել է նորան Աստուած։ Նա չի սպանի իւր կեանքը։ — Մենք աղքատութիւն խօսքով կոչեցինք թշուառութիւնը, ա՛յն, որը իսկապէս բաղդաւորութիւն է, բայց դորանով ինքն բուն ինքեան գործը չփոխուեց։ Աղքատ է— այդ կը նշանակէ նա չի ապրի քաղաքում, այլ գիւղում, չի նստի տանը, այլ կ'աշխատի անտառում, դաշտում, կը տեսնէ արեւի լոյսը, հողը, երկինքը եւ կենդանիներին, չի մտածի, թէ ինչ պիտի ուտել, որ ախորժակ գրգռի, այլ օրը երեք անգամ կը քաղցի, շուռ ու մուռ չի գայ փափուկ բարձերի վերայ եւ չի մտածի, թէ ինչպէս ազատուի անքնութիւնից, այլ անոյշ կը քնի, կ'ունենայ երեխաներ, կ'ապրի նոցա հետ ի միասին, ազատ յարաբերութիւն կ'ունենայ ամենի հետ, իսկ որ գլխաւորն է, չի անի ա՛յն բանը, որ նորան հաճելի չէ, չի վախենայ, թէ ինչ կը պատահի իրան։ Ինչպէս ամենքը, նա էլ կը հիւանդանայ, կը տառապի, կը մեռնի (դատելով թէ ինչպէս են հիւանդանում եւ մեռնում աղքատները, աւելի լաւ, քան հարուստները.) իսկ վերաբերութեամբ ապրելուն անտարակոյս նա աւելի բաղդաւոր է։

Պէտք է վերականգնել բոլոր անարատ մարդկանց յատուկ ա՛յն հասկացողութիւնը, թէ բաղդաւորութեան անհրաժեշտ պայմանը չէ թէ անգործութիւնն է, այլ աշխատութիւնը, թէ մարդս չի կարող չաշխատել— թէ տաղտկալի, ծանր, դժուար է անգործութիւնը, ինչպէս որ նոյնը տաղտկալի, դժուար է մրջիւնի, ձիու եւ իւրաքանչիւր կենդանու համար։ Պէտք է մոռանալ այն վայրենի նախապաշարմունքը, որ կարծել է տալիս, թէ մարդուս վիճակը ա՛յն ժամանակ բնական եւ բաղդաւոր է, երբ ունի անփոխարինելի դրամը։ Պէտք է վերականգնել այն հայեացքը աշխատանքի մասին, որ ունին բոլոր անարատ մարդիկ, ինչպէս ունէր Քրիստոս, ասելով, թէ մշակը արժանի է կերակրի։ Քրիստոս չէր կարող այնպիսի մարդիկ ներկայացնել իրան, որ աշխատանքը անէծք համարէին, ուստի եւ իրան չէր կարող ներկայացնել մարդուն անգործ, կամ որ չուզէր աշխատել։ Նա միշտ ենթադրում է, թէ իւր աշակերտը աշխատում է։ Ուստի ասում է, եթէ մարդ աշխատում է, չի կարող քաղցած մնալ։ Եւ եթէ այդ մարդու աշխատութեան տիրանայ մի ուրիշը՝ այն ժամանակ այդ ուրիշն ալ կը կերակրէ աշխատողին, վասն զի ինքը նոյնպէս շահվում է նորա աշխատանքից։ Եւ հէնց այդ պատճառով աշխատողը միշտ սնունդ կ'ունենայ։

Աշխատութեան մասին Քրիստոսի եւ մեր աշխարհի վարդապետութեան տարբերութիւնը նորա մէջն է, որ ըստ աշխարհի վարդապետութեան, աշխատանքը մարդուս մի այնպիսի արտօնութիւնն է որով իրաւունք է տրվում նորան ուրիշների հետ հաշուի մտնելու եւ առաւել հատուցումն պահանջելու, որքան աւելի է իւր աշխատութիւնը. բայց ըստ Քրիստոսի վարդապետութեան, գործելը— աշխատութիւնը մարդկային կենաց անհրաժեշտ պայմանն է, իսկ սնունդը նորա բնական հետեւանքը։ Աշխատութիւնը ծնում է կերակուր, կերակուրը ծնում է աշխատութիւն — այս է յաւիտենական շրջանն, մէկը միւսին հետեւանք, մէկը միւսին պատճառ։

Քրիստոսի վարդապետութեամբ, իւրաքանչիւր մարդ առանձին վերցրած, բնաւ ուշ չդարձնելով թէ ինչպէս է աշխարհս, աւելի լաւ կեանքը կ'ունենայ, եթէ նա ըմբռնի իւր կոչումը՝ այն է, եթէ աշխատութիւնը միայն ուրիշներից չպահանջի, այլ եթէ հաշուի թէ ինքը անձամբ, իւր ամբողջ կեանքը ուրիշների օգտին աշխատելու համար է, եթէ իւր կեանքը որպէս փրկանք զոհ բերէ շատերին։ Այն մարդը որ այսպէս վարվում, ասում է Քրիստոս, արժանի է կերակրի, այսինքն չի կարող նորան չստանալ։ Այս խօսքերով թէ «մարդս նորա համար չէ ապրում, որ այլք նորա համար աշխատեն, այլ թէ ինքը պէտք է աշխատի այլոց համար», Քրիստոս այն հիմքն է դնում, որով առանց վարանման ապահովացնում է մարդուս նիւթական գոյութիւնը. իսկ «արժանի է մշակն կերակրոյ իւրոյ» խօսքերով, Քրիստոս վերցնում է այն սովորական անհամաձայնութիւնը նորա վարդապետութիւնը կատարելու կարելիութեան դէմ, որը նորա մէջն է կայանում, թէ Քրիստոսի վարդապետութեան կատարողը չկատարողների մէջ կը կորչի սովից եւ ցրտից։ Քրիստոս ցոյց է տալիս, որ մարդ չէ թէ ուրիշներից խլելովն է ապահովացնում իւր ապրուստը, այլ նորանով, երբ ինքը օգտակար եւ կարեւոր է դառնում այլոց։ Որքան կարեւոր կը լինի նա ուրիշների համար, ա՛յնքան էլ ապահով կը լինի նորա գոյութիւնը։ Քրիստոսի վարդապետութիւնը կատարելու անկարելիութեան դէմ հակաճառութիւնը՝ որ կայանում է սորանում, եթէ որ չաշխատիմ ինձ համար եւ չի պահպանեմ աշխատածս, ոչ ոք չի կերակրի իմ ընտանիքը,—իրաւացի է, բայց այդ էլ դատարկապորտ, անօգուտ, ուստի եւ վնասակար մարդկանց նկատմամբ միայն։ Քրիստոս ուսուցանում է մարդկանց, որ այսպէս գիտակցաբար պէտք է վարուին նոքա կեանքում, որովհետեւ այսպէս է մարդուս եւ ամբողջ մարդկութեան օրէնքը։ Աշխատութիւնը մարդկային կենաց անհրաժեշտ պայմանն է, իսկ աշխատութիւնը մարդուս երջանկութեան է հասցնում։ Ուստի եւ ուրիշներին մեր եւ այլոց աշխատութեան պտուղներից զրկելը արգելք է լինում մարդուս երջանկութեան. իսկ աշխատութիւնից այլոց բաժին հանելը օգնում է մարդկանց երջանկութեան։

«Եթէ մարդիկ միմեանցից չխլեն, կը մեռնեն քաղցածութիւնից» ասում ենք մենք։ Երեւում է, թէ դորա ընդհակառակն պէտք էր ասած. «Եթէ մարդիկ բռնի խլեն միմեանցից, կարելի է, որ ոմանք մեռնեն քաղցածութիւնից», ինչպէս որ է։

Յայտնի է, որ իւրաքանչիւր մարդ, ինչպէս էլ որ ապրելու լինի նա, թէ Քրիստոսի, թէ աշխարհի վարդապետութեան համաձայն —նա կենդանի է միայն ուրիշ մարդկանց աշխատանքով։ Ուրիշները նորան եւ պահպանեցին, եւ խմեցրին, եւ կերակրեցին, եւ պահպանում են, եւ խմեցնում են եւ կերակրում են։ Քրիստոսի վարդապետութեամբ նոյնպէս մարդուս պահպանել, կերակրել եւ խմեցրել են ուրիշները, եւ որպէս զի ուրիշները չարունակեն նորան պահպանել, խմեցնել եւ կերակրել, նա ոչ ոքի այս մասին չի հարկադրում, այլ ինքն աշխատում է ծառայել ուրիշներին, որքան կարելի է օգտակար լինել ամենքին եւ որով ինքն էլ դառնում է կարեւոր ամենի համար։ Բայց միշտ բոլոր մարդիկ, որքան էլ որ նոքա չար լինին, խնամքով կը կերակրեն եւ կը պահպանեն իւրեանց համար աշխատողին։

Այժմ ո՞րն է աւելի ճշմարիտ, խելացի եւ բերկրալից. ապրել աշխարհի վարդապետութեա՞ն համաձայն, թէ՛ համաձայն Քրիստոսի վարդապետութեան։

«Ռուսկոյէ Բոգատստվօ»

Թարգմ. Յ. ԽՕՋԱՄԻՐԵԱՆ

ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սեպտեմբեր 1, օր երկուշաբթի, կը վերաբացուի վարժարանս եւ 3ին, օր չորեքշաբթի՝ կ'սկսին դասախօսութիւնք. ուստի աշակերտուհեաց պարտաւորութիւնն է նոյն օրին ներկայ գտնուիլ ի վարժարանի։ Ազգայինք՝ որոց փափաքն է իւրեանց աղջիկ զաւակունքն յանձնել վարժարանիս դաստիարակութեան, ամսագլխէն սկսեալ ամեն օր կարող են տեսակցել տնօրէնութեան հետ ի վարժարանի։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Մ. Ս. ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ

15 օգոստ. 1886
Իւսկիւտար-Իճատիէ

ԲՈՊԵՐԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սոյն վարժարանիս յառաջիկայ տարին պիտի սկսի սեպ. 3/15 ին։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ի վարժարանն, Բումէլի Հիսար։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ
ՅԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Սոյն վարժարանին, որ տասն տարիներէ հետէ անընդհատ յառաջդիմութեամբ եւ կանոնաւորութեամբ կ'աւանդէ նախնական եւ երկրորդական ուսմունք, պարապոյ աւուրք կը լրանան յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1, Երկուշաբթի օր։

Ուստի աշակերտք պարտին վերադառնալ ի վարժարան նոյն օրէն մինչ Սեպտեմբեր 9, երեքշաբթի առաւօտ, յորում տեղի պիտի ունենայ դասախօսութեանց վերսկսումը։

Նոր աշակերտաց ընդունելութեան համար Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ, Տնօրէնութիւնն ամէն օր պատրաստ է տեսակցել ծնողաց հետ վարժարանին մէջ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

1886 Օգոստոս 12 3—8

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Էտիրնէ վիլայէթի տաիրէսի տախիլինտէ պուլունաճագ վէ պուլունտուրըլաճագ օլան ճիհնուտը ճէնապը միւքէմմէլէ պիր սէնէ զարֆընտա էթտէն մասարըֆ լէվազըմը օլան քեաֆէի էրզագըն ֆիյաթը մալիւմ էլէրի իլէ Թալիպի էօզէլինտէ օլուպ իշպու աղուստոսըն [illegible] չարշէնպէ կիւնի գարարը գաթիի վիրիլէճէկլինտէն իւթասըլա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 օգոստոս 1886

2—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Շգօտրա ֆըրգասը իչիւն Տէրսաատէթտէ թէսլիմ էտիլմէք իւզրէ միւպայաա օլունաճագ օլան իւչ պին [illegible] գըյէի ճէտիտ [illegible] պօլ տագըմընըն քեամիլ ֆըրգայի մէզքիւրէ [illegible] վէրիլմէք չարթը վէ [illegible] սայիրէսի իլէ [illegible] քիզ բարայա Թալիպի էօզէլինտէ օլուպ իշպու աղուստոսըն [illegible] չարշէնպէ կիւնի գարարը գաթիի վիրիլէճէկլինտէն, իւթասըլա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

18 աղուստոս 1886

2—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 1,718,462

ՆՕՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 11,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։*

HUILE DE
FOIE DE MORUE
DÉSINFECTÉE

[illegible]
ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ
ԶՏՈՒԱԾ

de [illegible]

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ լէգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, [illegible] Իզապէլ-լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորու ձկան իւղը խայծաղանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է անխորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւնները։

Այս գիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատուոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամէն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ

Պ. Շէվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է խառնելով ֆէռօմ Մորու ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով։ Հակառակ այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառեր։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վատութեան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։

Ընդհ. մթերանոց, կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ, 244, *Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս*
Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷի *կազդուրիչ* ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ։

ՍՕԶԻԴՐԻՔՈՆ

Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍԻ *այս պատրաստութիւնն, Սօզիտրիքօն, ամենազդու դարման մ'է հերաց, մօրուքի և յօնքերու պահպանման համար։ Մազերը կ'աճին իրենց նախկին առուգութեամբ, կակուղութեամբ և ուժով, որք յայտնի նշաններն են առողջութեան։*

Այս պատրաստութիւն զօրաւոր դարման մ'է ճաղատութեան դէմ. կ'անհետացնէ թեփն. կը կասեցնէ հերաց, մօրուքին և յօնքերուն անկումն և թափած տեղերուն փոխարէն նոր մազ կը բուսցնէ։

ՏԱՍՆԵՒՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ազդուութիւնը ճանչցուած է նշանաւոր բժիշկներէ։ Գործածութիւնն դիւրին,—օրն անգամ մը շփել մազերը։

Շիշին վրայ պէտք է պահանջել Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍի ստորագրութիւնը։

Ընդհանուր կեդրոնատեղի
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
244, Բերայի Մեծ փողոց, 244
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՕԶԻԴՐԻՔՈՆ

ՍՕԶԻԴՐԻՔՈՆ

ՍՕԶԻԴՐԻՔՈՆ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԵՆՔ

ՏՈՔԹՕՐ Տ. ՎԱՆ ՄՈՆՔՀՈՎԷՆԻ
ՉՈՐ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

DVM

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆ

ԱՐԾԱԹԻ ԺԵԼԱԹԻՆՕ-ՊՐՈՄԻՒՐՈՎ

Կեդրոնատեղի. ԷՏՈՒԱՐ ԾԱՆՆԻ, *դեղավաճառ,*
Ընդհանուր գործակատար Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար,
Հարաճճի խան, Պոլիս, Մըսըր Չարշըի մօտ։

Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին լուսանկարչութեան ամէն պիտոյքները։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Ծովային, գետային և ցամաքային ապահովութեան
12 և 13, *Չինիլի խան, Պոլիս*

Ստորագրեալք, Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ *եւ* ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ, *պատիւ ունին ծանուցանել վաճառականաց թէ Ընդհանուր Գործակատար անուանուած են Մանհայմի* ՌԷԱՍԻԿՈՒՐԱՆՍ ՄԱՐԻԹԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ։

Compagnie de Ré-Assurances Maritimes de Mannheim

Այս ընկերութիւն, Պայմանագրութեամբ հաստատապէս կապուած լինելով ծովային ապահովագրութեանց ուրիշ ընկերութեան մը հետ, ունի ընկերային միացեալ դրամագլուխ մը Ֆր. 15,000,000

Դրամգլխ. շրջաբերութն. հանուած	7,500,000
Պահեստի դրամագլուխ	775,000
Պահեստ ստանձնեալ վտանգներու և չվճարուած վնասուց համար	1,750,000

Ուստի, Մանհայմի Ռէասիւրանս մարիթիմ Ընկերութիւնն ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ շոգենաւով, առագաստանաւով, երկաթուղւով եւ ներածեալ կամ արտածեալ ապրանաց ապահովագրութեան համար։

Ընկերութիւնը նաև մասնակից է «ԱՐԺԷԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ»
Union pour l'Assurance de Valeurs
և հինգ ընկերութեանց համերաշխութեան ներքեւ, որք 30,500,000 *Փրանքի դրամագլուխ մ'ունին, յանձն կ'առնու ապահովագրել ամէն տեսակ արժէք, արժէթուղթ, կտրոն, պանքանոտ, գոհարեղէն եւն., որք կը ղրկուին թղթատարութեան և սուրհանդակաց միջոցաւ։*

Այդ ընկերակցութիւնները կազմող ընկերութեանց անուանքն ստորագրեալ են ապահովագրութեան մուրհակաց վրայ։

Ընկերութեան Վարչական խորհրդոյ անդամք են.

- *Թ. Էրքհարտ, նախագահ Վարկի հաւն. Պանքային*
- *Ֆ. Էնկէլհարն, նախագահ*
- *Շ. Ֆունք, տնօրէն Վարկի հաւն. Պանք*
- *Ս. Հարդոժէնսիս, հիւպատոս Հոլանտայի*
- *Տր. Ֆ. Հէխտ, տնօրէն հաւն. Գրաւի Պանք.*
- *Շարլ Րայս, հիւպատոս*
- *Ֆ. Սիրիօ, երեսփ. Գերմ. գեր-նախգհ.*
- *Տր. Ք. Շդայներ, նախագահ Վիւրթէմպերկի Ֆէրայնս Պանքային*

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալութեան գրասենեակը։ Պայմաններն և գներն յոյժ չափաւոր։

[illegible], Հ. Օպէս, փորձագէտ Վէրիդասի ծովային գործոց գրասենեկին, Սարըճըլը խան, 6, Ղալաթա։

Ընդհանուր գործակատար
Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ եւ Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք [illegible] կը բանին Լիվերպուլի և Միջերկրականի մէջ.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամէն կողմերուն համար, նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկովի, Մանչէստրի, Պրատֆորտի եւն. եւն. համար։

Ուղեւորաց համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամէն շոգենաւու մէջ կայ կին սպասուհի մը։

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Քէտար շոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, աստ հասաւ և սեպտ. 4ին Լիվերպուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճամբով։

Աւէսօ շոգենաւը սեպտեմբեր 16ին աստ կ'սպասուի։

Գործակալ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈՒԻԻ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հավ փաշա խան Ղալաթա

511

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՈՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէանտրօ	1,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարատոն	2,500
Պասսանիօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրաւօ	2,000	Օթէլլօ	3,000
Չէլլօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբրի	2,500	Օդրանդօ	1,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գարլօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիտօ	2,800
Էրաթօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրատօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	3,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօմանօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկկէր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիօ	2,300	Քանտօ	3,600
Քէլլօ	2,000	Վէստօ	1600
Քօֆիօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Սալէրնօ շոգենաւը, նաւապետ Ռոճըրս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած է։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվերպուլի և Արևելքի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճերիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	5500
Արապիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իստրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպեան	800
Տուրին	700	Օբոռթոյ	700
Եգիպտեան	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապեան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալերնեան	3700	Վերճինեան	6800

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Տէյվիս, Լիվերպուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Նէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերպուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոլ և ընկ.

512

[illegible] ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԻԼԵԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բաթումի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Բաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է [illegible] որ օգոստոս 25ին Մարսիլիայէն և սեպտեմբեր 1ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անատոլի որ պիտի մեկնի սեպտեմբեր 6ին։

Ապրանք և ուղեւորաց ընդունելութիւն

Նաւավարձի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալութիւն
ԹԻՆԻՐՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

514

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերպուլի և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոննոյ	Անուանք	Թոննոյ
Քանոբուս	4200	Աֆրիքա	3000
Ֆէրօս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սէսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպա	3250	Լոթիս	800
Մակոսա	3250	Օլինթա	800
Մարիոթիս	3250	Դէսիլ	700

Քէրօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրպսըր, Օտեսայէն աստ հասաւ և ի մօտոյ Լիվերպուլ պիտի մեկնի Մալթայի ճամբով։

Մարքօթիս շոգենաւը, նաւապետ Օգլվի սեպտ. 6ին Լիվերպուլէն աստ կ'սպասուի։

Դիմել առ Ֆ. Ի. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց,
Ուիթալ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ
31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերպուլ

515

ՓԱՓԱՅԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերպուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սօֆիա	3,000	Պէքս
Արքատիա	2,500	Ռոճըրս
Արգալիա	2,500	Գրուիքշանք
Լագոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասէտոնիա	[illegible],500	Մարշ
Բուլկարիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

513

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԵՐԿԱՆԱՔԱՐ *առաջին կարգի և զուտ պողպատէ, կրելով* ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՒԷԼ *նշանը։*

ԿԱՃԻԼԷ ՓՈԿԵՐ *ամէն մեծութեամբ, մեքենայներու համար։*

ՌԵՏԻՆԻ *իւղ մեքենայից համար։*

ՄԱՀՃԱԿԱԼՔ *երկաթէ և արոյրէ։*

ՄԱՄՈՒԼՔ *ընդօրինակութեան։*

Զանազան տեսակ ԴԱՐԲՆՆԱԼ *առարկայք։*

Անգլիական ԹԱՆԱՔ *տպագրատանց համար։*

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՒԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վաճառական և ընդհանուր գործակալք
ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ
Գէորգ պէյ խան, Եիւքսէք Գալտըրըմ
Ղալաթիա, Կ. ՊՈԼԻՍ

Միակ կեդրոնատեղի
ՄԻԼՆԸՐԻ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐՈՒ
Որոնք միայն կը դիմադրեն կրակի և խորտակման

Գնողաց համոզման համար մեր վաճառատանց մէջ կը գտնուին վկայագրեր անկրակի մէջ եղած փորձերու ապացոյցներ։

ԲԼԱՔԷ ԱՐԾԱԹԵՂԷՆՔ

Անգլիոյ հռչակաւոր գործարանէն
ՃՕՆ ՆՕՌՈՒԻԼ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԱԾԵԼԻՔ, ՄԿՐԱՏՔ ԵՒ ՁՄԵԼԻՔ
Նոյն վաճառատան

ԲԵԴՐՈԼԻ ԼԱՄԲԱՐՆԵՐ
Նոր կատարելագործութեամբ շինուած, երկու լոյսով

Վաճառատունս յանձնարարութեամբ կ'ընդունի ամէն տեսակ ապրանքներ ապսպրել։

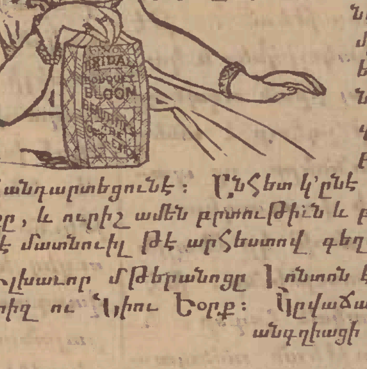

ՀԱՐՍՆԵԿԱՆ ԾԱՂԿԱՓՈՒՆՋ.

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԻ, ՄԻՇՏ ԾԱՂԿԱԹԻԹ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Անգամուան մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելովն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գոյնով և բուրմամբ։ [illegible] գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցունէ։ Անհետ կ'ընէ մորթի սևութը, երեսի և ձեռքի ցաները, արևայրուքը, և ուրիշ ամէն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ աս ամէն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). *Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Կը վաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգլիացի դեղագործներու քով։*

Կը գտնուի Ն. և Ժ. Գանզիւք եղբարց բրիտանական դեղարանն, Բերա, Մեծ փողոց. Էտմընտ Գարուանա, Անգլիական մթերանոց, Եիւքսէք Գալտըրըմ. և Իզլիտոր Լազանտէլլա, 433, Բերա Մեծ փողոց։

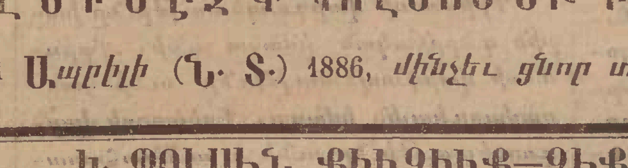

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Ապրիլի (Ն. Տ.) 1886, *մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն*

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	2	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48
	Առաւօտ												Իրիկուն											
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 30	6 58	7 22	7 45	8 12	8 40	9 10	9 44	10 20	10 48	11 22	11 50	1 32	2 21	2 49	3 23	3 51	4 25	4 49	5 22	5 52	6 20	6 39	7 20
Գում-գաբու	6 39	7 07	7 31	7 55	8 21	8 49	9 19	9 53	10 29	10 57	11 31	11 59	1 41	2 30	2 58	3 32	4 ...	4 34	4 58	5 31	6 01	6 29	6 49	7 29
Եէնի-գաբու	6 43	...	...	...	...	8 53	9 23	...	10 33	11 01	11 35	12 03	1 45	2 34	3 02	3 36	4 04	4 38	5 02	5 35	6 05	...	6 53	7 33
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	...	...	...	...	8 59	9 29	...	10 39	11 07	11 41	12 09	1 51	2 40	3 08	3 42	4 10	4 44	5 08	5 41	6 11	...	6 59	7 39
Եէտի-գուլէ	6 53	7 16	7 41	8 05	8 29	9 04	9 32	10 01	10 43	11 10	11 45	12 12	1 54	2 44	3 11	3 46	4 13	4 49	5 11	5 46	6 14	6 38	7 02	7 43
Մագրիգիւղ	7 04	7 28	7 53	8 19	...	9 16	...	...	10 55	...	11 58	...	...	2 56	...	3 58	...	5 01	...	5 58	...	6 50	...	7 54
Այ Ստեֆանօ	...	7 37	8 02	8 31	...	9 25	...	...	11 04	...	12 08	...	...	3 05	...	4 07	...	5 10	...	6 07	...	7 ...	...	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	...	8 40	...	...	...	...	...	...	12 16	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 08	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	1	47
	Առաւօտ											Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 21	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	2 12	...	...	...	...	...	...	...	...	6 25	...
Այ Ստեֆանօ	...	6 30	...	7 44	...	8 40	...	9 39	...	...	11 21	...	...	2 21	...	3 23	...	4 25	...	5 22	...	6 15	6 36	...
Մագրիգիւղ	6 12	6 40	7 27	7 54	...	8 50	...	9 49	...	...	11 31	...	...	2 31	...	3 33	...	4 35	...	5 32	...	6 25	6 49	...
Եէտի-գուլէ	6 24	6 52	7 39	8 06	8 34	9 04	9 38	10 01	10 14	11 16	11 44	1 26	2 15	2 43	3 17	3 45	4 19	4 48	5 16	5 46	6 19	6 38	7 03	7 14
Սամաթիա	6 28	6 56	7 43	8 10	8 38	9 08	9 42	...	10 18	11 20	11 48	1 30	2 19	2 47	3 21	3 49	4 23	...	5 20	5 50	...	...	...	7 18
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 34	7 02	7 49	8 16	8 44	9 14	9 48	...	10 24	11 26	11 54	1 36	2 25	2 53	3 27	3 55	4 29	...	5 26	5 56	...	...	...	7 24
Գում-գաբու	6 38	7 06	7 53	8 20	8 48	9 18	9 52	10 10	10 28	11 30	11 58	1 40	2 29	2 57	3 31	3 59	4 33	4 57	5 30	6 ...	6 28	6 47	7 12	7 28
Կ. Պոլիս	6 46	7 14	8 01	8 28	8 56	9 26	10 ...	10 18	10 36	11 38	12 06	1 48	2 37	3 05	3 39	4 07	4 41	5 05	5 38	6 08	6 36	6 55	7 20	7 36

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ։